DISC. XX.

1 Conduxit Baldellus à Beneiis apothecam ad Turrim Sanguineam pro arte sutoria exercenda per annum incipiendum à die prima Januarii, cum pacto disdictæ per mensem antea faciendæ, quo non sequuta reconducta censeretur ad alium annum, & sic successivè, & cum alio pacto, ut aliis sublocare non posset sub pœna resolutionis; Cùmque conductor prædictus post multos annos ad se forsan à tantæ pensionis onere in parte sublevandum, vel (ut ipse dicebat) ex benevolentia erga quosdam ejusdem exercitii jam suos operarios & discipulos, ad ejusdem apothecæ conductionem seu usum pro quibusdam ratis juxtà morem artis introduxisset, atque isti ita introducti cum ea ingratitudine, quam adeò frequentem & humanæ conditioni satis connaturalem experimur, vellent introductorem expellere, curassent per locatorem fieri disdictam exequutam domi dimissa copia sub die 2. Decembris, reproductam sub die 4. ac deinde facta per eos nova conductione, sub nomine locatoris finito anno instarent pro d. Baldelli expulsione, Hinc introducta lite coram Locumtenente civili Vicarii, tres fuerunt assumpti puncti disputandi, Primus nempè, an disdicta facienda per mensem antea diceretur facta in tempore habili; Alter, quatenus facta esset in tempore, an substineret utpotè facta domi dimissa copia; Et tertius demum, An ex uno, vel altero, seu utroque defectu, cessante disdicta, factus esset locus pacto resolutivo per sublocationem sine licentia.

Quoad primum, pro Baldello scribens incertus tamen, quid relevans ex parte locatoris deduceretur, cum data prima informatione, causæ disputatio forsan ob concordiam sequutam ulteriorem progressum non habuerit, Dicebam in hujusmodi satis involuta quæstione, An scilicet mensis constitueretur ex uniformi cursu triginta dierum, vel potius ex mense naturali, prout currit 30. vel 31. dierum respectivè, quàm aliis allegatis latè examinant Menoch. *de arbitr. cas.* 50. Boss. *oper. moral. tit.* 2. *de comput. temporum*, §. 1. *à num.* 1. *ad* 10. Franch. *decis.* 471. Barbos. *inter tractatus varios appell. verb.* 148. Cenc. *de Cens. quæst.* 64. *num.* 38. *& seqq.* Antonell. *de tempore legali, lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 13. *& seqq.* Altograd. *cons.* 29. *lib.* 1. verè certam, ac determinatam regulam tradi non posse, sed resolutionem pendere à singulorum casuum circumstantiis, ex quibus legis, vel hominis intentio desumatur, de qua specie mensis intellectum sit, satis etiam attendendo rationem favoris, vel odii, ex una, vel altera specie resultantis, ut constat ex allegatis, Strictè autem & conclusivè agendo de proposita facti specie juxta laudabilem Curiæ stylum satis damnantem superfluas & evagatorias quæstionum disputationes in abstracto, cum aliquo etiam sensu veritatis, credebam mensem in hujusmodi conventione deductum capiendum esse juxta cursum naturalem, itaut initiante locatione in die prima Januarii, partium intentio directa fuerit ad præcedentem mensem Decembris constitutum ex diebus 31. unde propterea disdicta sequuta sub die secunda Decembris dici non possit ad formam pacti per mensem antea.

Movebar ad id sentiendum, quod ubi de mense facta est
2 mentio non simpliciter, sed cum adjectione temporis, à quo incipere debeat, tunc accipiendus est naturaliter, & prout contingit illo mense, in quo actus explicatur juxta optimam *glos. in c. cum sit, de electione in* 6, *quam sequuta est* Rota apud Pur. *decis.* 432. *num.* 3. *lib.* 2. *in correctis*, & vetiorem dicunt Franch. *d. dec.* 471. Menoch. *d. cas.* 50. *nu.* 21. Boss. *d.* §. 1. *n.* 4. Altograd. *d. cons.* 29. *n.* 10. *& seq.* quicquid materia parum gustata dicat Fenzon. *ad statut.* 197.

Fortius ubi constat partes de certo mense sentiisse, tunc enim sine dubio, non dierum numerus attendendus est, sed mensis naturalis, prout currit, utpotè constitutivus unius corporis integralis, ut benè advertit Lotter. *de benef. lib.* 2. *q.* 40. *nu.* 54. *& seq.* Et in his terminis versari putabam, quia cùm annus locationis inciperet prima die initiantis anni novi, utique partes loquendo de mense antea certitudinaliter intellexerunt de illo Decembris anni labentis, & consequenter iste naturaliter qualis est, tanquam unius corporis integralis constitutivus attendi debet.

Præterea prædictæ quæstionis dubietatem cadere dicebam in termino constituto à lege, vel à judice, secus autem in deducto in contractum, in quo non apparente de
3 partium intentione, itaut versemur in ambiguo, ille terminus capiendus est, qui sit magis favorabilis, ac proficuus reo contra actorem in pacto se fundantem, contra quem in dubio facienda est interpretatio juxta regulam *textus in l. quidquid adstringendæ, ff. de verb. oblig. & in l. veteribus, ff. de pactis*, quam benè in his terminis ponderat Signot. de Homodeis *cons.* 38. *vers. Si vero proferatur, usque ad finem*, cum quo pertransiunt Barbos. *de appell.* 148. *nu.* 3. & Bossius *ubi supra, n.* 9.

Atque omnem quæstionem cessare dicebam, quoniam terminus mensis faciendæ disdictæ computandus est, non 4
à die sequutæ citationis, sed à die reproductionis, ut per Amat. *dec.* 1. *num.* 14. *& seq.* Millini *decis.* 296. *num.* 4. qua reproductione attenta certum remanebat, etiam terminum 30. dierum deficere; Neque obstare ponderabam, quod prædictæ authoritates non loquantur in his terminis, sed in illis societatis officii, cùm in omnibus eadem ratio militare videatur; Prima enim ratio est per Millinum considerata, quod scilicet hujusmodi terminus detur favore debitorum, ut interim parare possint pecunias, quæ ratio æque militat, tam in conductore, quàm in locatore, in illo scilicet, ut in hoc termino sibi parare valeat alteram domum ad habitandum, vel mansionem ad ejus exercitium necessariam, iste verò sibi parare novum conductorem, ne domus vacua remaneat.

Altera ratio est, quod certificatio animi disdicentis non pendet à sola citatione, quam juxta Curiæ stylum penes partem existentem potest hæc negligere, vel occultare, sed pendet à reproductione, per quam efficitur de actis utrique parti communis, & ideo ad claudicationem, seu inæqualitatem tollendam, cum locator & conductor tamquam correlativi non debeant ad imparia judicari, Surd. *cons.* 400. *nu.* 29. Grat. *discept.* 606. *nu.* 14. *&* 15. ambo æqualiter debent esse certi de expiratione locationis, ne aliàs detur inconveniens, quod conductor citatus novam domum conducat, deindeque locatore citationem occultante duplici conductionis oneri subjectus remaneat, vel è contra, Et hæc secunda ratio mihi videbatur urgentissima.

Hinc superfluam dicebam inspectionem alterius puncti super valida, vel invalida executione disdictæ, cum etiam data validitate non relevaret utpotè extra terminum conventionalem ut supra; Sed quando super primo puncto aliquis dubitandi locus superesset, Dicebam disdictam quamvis in termino inefficacem reputandam esse, Tum quia cùm agatur de gravi prejudicio juxta opinionem, quam tenet Rota, non sufficit scientia præsumpta, sed requiritur vera ex 5
plenè congestis per Annot. *ad dec.* 542. *n.* 98. *& seqq. p.* 4. *rec. to.* 3. Tum etiam quia tanquam actus inductus pro notitia alterius partis ita explicandus videtur, ut effectus desideratus resultet, ut in specie Grat. *discept.* 715. *n.* 14. Est benè verum, quod durum est in Curia, præsertim in Tribunalibus extra Rotam hujusmodi propositionem ad praxim deducere stante stylo A. C. aliarumque Curiarum exequendi citationis domi dimissa copia.

Quamvis enim stylus prædictus procedere, & intelligi debeat quoad acta ordinatoria litium, quæ tractantur, Tum 6
quia citationes diriguntur in procuratores & causidicos diligenter singulis horis vespertinis, vel matutinis cujuslibet diei inquirentibus citationes ad eorum valvas, Tum etiam quia in litibus & causis plures citationes concipi solent, unde si unius notitia non habetur, obtineri potest alterius, ac etiam quia litigator cogitare potest, ac debet de citationibus ad eum transmittendis, ex quibus rationibus stylus prædictus remanet ab exorbitantia & irrationabilitate salvabilis, ideoque tanquam ex cessante ratione incongruè applicabilis ad hujusmodi unicas & verisimiliter non cogitatas citationes, Nihilominus judices, præsertim inferiores solent hujusmodi juridicas, & benè fundatas distinctiones reputare subtilitates, & ratiocinia Advocatorum.

Demum quoad tertium punctum pacti resolutivi, plura pro conductore ponderabantur, Primò nempè quod ex certa scientia locatorum in eodem loco fundacum mercium exercentium deduceretur tacita licentia, vel saltem ratifica- 7
tio, quæ licentiæ, seu mandato æquipollet, ut in terminis consensus taciti resultantis ex actibus factis, ut sufficiat ad faciendum inquilinum eum, qui erat subinquilinus, *decis.* 243. *par.* 5. *rec. Romana locationis* 10. *Martii* 1656. *coram Bevilaqua*, & habetur in aliis hoc tit. præsertim *in Placentina, disc.* 31. Et in specie de remissione caducitatis à locatione domus ex scientia & receptione pensionum, Magon. *dec. Lucen.* 35. *n.* 7. *& per tot.* Medices post *dec.* 45. *exam.* 28. *n.* 12. Ad quod conferunt quæ habentur de remissione caducitatis, seu taciti consensus super alienatione in materia emphyteutica; Et quę in his etiam terminis locationis habentur per Gabr. *tit. de locato, conclus.* 3. *n.* 7. quod licet locatori ob superventam inopinatam necessitatem propriam concedatur conductorem 8
expel-

expellere *ad text. in l. Aede, C. locati*, attamen si postquam propria necessitas supervenit faciat actus continuativos contractus, recipiendo pensionem, vel similiter, censetur huic juri renunciare.

Secundò quod verè controversia non erat cum locatore, sed cum novis conductoribus, in quibus maxima turpitudo erat allegare prodelicto, & pœna illum actum, qui in eorum gratiam & beneficium gestus fuerat, Quinimò, cum aliquo etiam sensu veritatis ponderabam, quod licet hodie magis communis, & in foro recepta sit opinio antiquo conductori non competere in æquali concursu prælationem juxta terminos *textus in l. ne cui, Cod. locati, ut in Romana prælationis, hoc tit. discurs.* 50. Nihilominus sicut per dictam regulam reclusum non est judicis arbitrium ex justa rationabili causa dictam prælationem concedendi, quia nempè rem sterilem
9 reduxerit ad fertilitatem cum similibus, quæ habentur *d. disc.* 50. ita satis justa, & rationabilis videbatur causa prædicta, ob quam tale arbitrium intrare deberet, præsertim quia eramus in conductore longissimi temporis annorum 50. unde propterea quædam præscriptio perpetuæ coloniæ saltem impropriè, & ad instar inducta videbatur pro hujusmodi prelatione obtinenda, ex deductis per Mantic. *de tacit. lib.* 5. *tit.* 15. *nu.* 30. *& dec.* 17. Palidor. Ripa *singulor. observat.* 34. *nu.* 8. *& seqq. cum aliis, per annot. ad dec.* 14. *num.* 3. *& 8. cum sequ. par.* 3. *rec.* Et licet ista locatio contineret renunciatio-
10 nem inquilinatus, ponderabam tamen illam facere suam operationem ad tollendum hujusmodi prælationis privilegium in Urbe competens ex decreto camerali, non autem effectus ex jure communi resultantes, cum pactis utpotè strictè intelligendis dare sufficiat unam operationem, per quam inania non remaneant, & otiosa, sed dari non debet operationum multiplicatio, *ut supra in Romana defalchi, disc.* 1. *& in aliis*; saltem utraque circumstantia insimul ponderata antiquitatis, scilicet inquilinatus, & æmulationis, ac ingratitudinis novorum conductorum.

Tertiò demum dicebam neque versari in terminis sublocationis, quæ tunc fieri dicitur, quando conductor alium poni in locum, vel jus suum in toto, vel in parte, itaut in re sublocata conductor verè non remaneat talis, neque rei sublocatæ usum habeat, in quibus terminis loquitur Gratian. *discept.* 968. qui in proposito urget in contrarium, quia cùm ageretur de unica mansione, seu apotheca individua, in qua conductor alios ejusdem exercitii artifices in-
11 troduxerat, cum obligatione (ut par erat) contribuendi ad solutionem pensionis, neque aderat distinctio, qualis esset pars unius, & quæ alterius, sed omnes ejusdem apothecæ promiscuum usum haberent, verè dici non poterat sublocatio, sed potius quædam societas in usu apothecæ, seu admissio ad participationem usus & commoditatis, quæ participatio est quid diversum à sublocatione, itaut prohibitus sublocare non videatur prohibitus dictam participationem concedere, ex deductis per Rotam apud Marchesan. *part.* 1. *fol.* 972. *num.* 5. *& par.* 2. *fol.* 508. *num.* 4. *&* 5. *dec.* 208. *part.* 4. *recent.* Orthob. *dec.* 40. & habetur *in Romana participationis infra disc.* 27.

ROMANA LOCATIONIS CASALIS DEL NERO PRO BARONIBUS DEL NERO CUM MONASTERIO SANCTI PAULI.

Casus discussus in Tribunali Vicarii, & sopitus per concordiam.

De eadem materia disdictæ, quando dicatur benè, vel malè facta, & posito, quod esset valida, An, & quando per actus contrarios censeatur ab ea recessum, & tacite inducta reconductio. Et aliqua de locatione bonorum Ecclesię ultra triennium, an & quando substineatur.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *De conclusione, ut præsumptio stet pro validitate executionis citationis, declaratur.*
3 *Citatio male exequuta an sufficiat pro recessu à locatione.*
4 *Disdicta etiam extrajudicialis sufficit.*
5 *Quando censeatur disdicta renunciatum, ac ea non obstante duret contractus.*
6 *Facta prævalent verbis.*
7 *Quæ dicantur facta importantia recessum à disdicta.*
8 *An relocatio probetur aliàs, quàm per scripturam ad* decisionem Franch. 278.
9 *De locatione rerum Ecclesiæ prohibita ultra triennium, quomodo anni sint computandi.*
10 *In casibus quodlibet triennium reputatur pro uno anno, & ideo substinentur locationes ad novennium.*

DISC. XXI.

1 Abbas & Monasterium San. Pauli de anno 1644. locarunt illis del Nero Baronibus Porcigliani casale nuncupatum *Dragoncello* ad novennium sub annua pensione scutorum 1430. pacto inter cętera adjecto, ut finito dicto tempore pars nolens continuare in contractu teneretur mediante solita disdicta, etiam domi dimissa copia, denunciare per duos menses ante, alias idem casale censeretur reconductum ad aliud proximum triennium, & sic successivè de triennio in triennium.

Completo novennio, & non facta disdicta, continuatum fuit per subsequens triennium, cujus fine imminente, ex parte Monasterii facta fuit disdicta in diversa tamen domo, quàm illa habitationis conductorum, sed novo triennio inchoante, per plures menses non curatum fuit de casalis dimissione, quinimò permissum ut per plures menses per conductores plura laboreria fierent, ac fructus perciperentur, præsertim notabiliores herbæ hiemalis, quam permissionem conductores dicebant, sed non probabant verè evenisse ex nova conventione continuationis oretenus, & absque testibus habita, unde prætendente Monasterio casalis dimissionem, introducta lite coram Locumtenente Civili Vicarii.

Pro conductoribus agentes negabant disdictam ad formam pacti, utpotè sequutam in diversa domo ab ea per ipsas inhabitata, ideoque habenda erat pro non facta, cum ad 2
hunc effectum de jure citatio etiam propriæ domi facta non sufficiat, ex deductis *disc. præcedenti*. Eatenus tamen in hac facti specie sufficere poterat, quatenus urgeret pactum, quod ad ejus limites operari debebat, Adversus quam exceptionem in nudo facto consistentem replicantibus defensoribus Monasterii actoris præsumptionem stare pro citatione, ac relatione cursoris.

Dicebam Ego pro conductoribus scribens, id procedere, quando negaretur substantia citationis, itaut ageretur de convincendo Cursorem, seu officialem, de mendacio & falsitate, quo casu strictius proceditur, atque concludens negativæ probatio requiritur; Secus autem ubi non impugnata substantia, seu veritate relationis Cursoris super exequutione citationis, agitur solùm de qualitate accidentali unius, vel alterius domus, in quo sequuta sit, quia stant benè simul Cursorem dicere verum circa citationem exequutam in una domo, quam credebat habitari per citatum, & tamen quod ea verè non esset domus habitationis, ut benè hujusmodi distinctionem inter impugnationem substantię directam circa substantiam citationis, & alteram circa dictum accidens firmatur per Rotam *in Bonon. fideicommissi, seu attentatorum, prima Julii* 1654. *coram Zarata*, & videtur distinctio fundata & rationabilis.

Replicabatur item ex parte actoris hujusmodi citationem, quamvis male exequutam, saltem deservire pro declaratione animi non continuandi amplius in locatione; cùm animus & voluntas etiam ex actu invalido declarentur, atque replicatio fuisset legalis, & consideribilis, quo- 3
ties ageretur de reconductione ex dispositione juris resultante à taciturnitate, & continuatione juxta terminos *textus in l. Item quæritur*, §. *qui impleto, ff. locati*, quia cùm resultare dicatur ex voluntate præsumpta, semper præsumptio cedit veritati; Secus autem ubi reconductio non resultat ex sola dispositione juris, sed ex pacto ob non factam in tempore legitimam disdictam, quoniam in actibus correspectivis, & hinc inde obligatoriis non attenditur occulta voluntas unius ad alterius partis notitiam non deducta, ex congestis per Altograd. *cons.* 13. *n.* 15. *cum seqq. lib.* 2. Rot. *in Romana augmenti dotis* 9. *Junii* 1659. *Bevilaqua*, & est juris principium certum à me admissum *in Boianen. seu Neapolitana afflictus*, licet declaratum infra, *disc. sequenti*.

Est benè verum, quod in proposito non spectatur circa disdictam rigor certæ formæ, sed solum effectus scientiæ, quod scilicet alteri parti innotescat hæc voluntas, ut in his terminis disdictæ locationis habetur *dec.* 495. *& 498. p.* 5. *rec.* unde dato etiam errore executionis citationis in una domo 4
loco alterius, id non spectatur, si constat ad citandi notitiam devenisse, ut generaliter Urbert. *de citat. cap.* 9. *numer.* 237. Rot. *decis.* 211. *&* 237. apud Posth. *de subhast. in addit.*

sed

sed semper necessaria est notitia, dum servata non est forma conventa, qua concurrente illius observator de notitia non tenetur esse solicitus.

Preterea ubi etiam de valida & efficaci disdicta constaret, adhuc tamen ex subsequutis dicebam ab ea fuisse recessum, ac inductam pro hoc triennio reconductionem; Quemadmodum enim locator, vel respectivè conductor faciendo disdictam sed eam non reproducendo censetur ex isto actu negativo mutasse voluntatem, ac disdictæ renunciasse, ut in specie Grat. *discept.* 715. *nu.* 2. & 3. ita etiam post reproductionem nil impedit, quin eadem mutatæ voluntatis præsumptio resultet ex aliis actibus diversam continuandi voluntatem præseferentibus, quoniam in his materiis potius spectantur facta quàm verba, unde si quis protestetur nolle quid agere, sed facta sonent in contrarium, data incompatibilitate, ista potius & non illa sunt attendenda, Mantic. *decis.* 146. *n.* 4. & 5.

Quod in specialibus terminis locationis benè probari dicebam ex Ruino *cons.* 78. *num.* 4. *vers. non obstat*, *libr.* 1. ubi quod disponente statuto, ut nisi fiat disdicta per tres menses antea censeatur inducta relocatio, ut est Bononiæ, & de quo Statuto loquuntur *dicta decisiones* 495. & 498. *part.* 5. *recent.* si locator protesterur, & deindè patiatur conductorem facere actus conductionis continuativos inducitur relocatio, non quidem ex statuto utpotè per protestationem sublata, sed ex jure communi tanquam ex nova voluntate per actus facti explicata.

Et licet in praxi contrarium servetur in locatione domorum, quia facta & reproducta disdicta, dicitur resoluta locatio, & inquilinus perseverans in habitatione domus solvit solum pensionem pro rata temporis, attamen id provenit ex natura, & qualitate prædii urbani, in quo de jure relocatio non resultat nisi in dies, secus autem in rusticis, in quibus fructus non est civilis, & quotidianus, ut in urbanis, juxta receptam distinctionem in eodem §. *qui impleto*.

De actibus autem facti reconductionis inductivis constare dicebam, quia cùm locatio finiret de mense Septembris, atque de mense Octobris inchoari soleant in hujusmodi casalibus laboreria præparatoria futuræ sementationis anni sequentis, rumpendo nempè terras pro faciendis segetibus, aliaque opera faciendo, utique Agentes, & ministri Monasterii curassent dicta opera, & laboreria facere, neque promisissent ea fieri per conductores, utpote percutientia tempus futurum, sic duplicem ponderabam concurrere actum positivum, & negativum inducentem claram voluntatem continuationis; Et ulterius cum notabilior hujusmodi casalium fructus consisteret in herbis hiemalibus vendi solitis de mensibus Novembris, & Decembris, quando per menses jam locatio cessaverat, utique Monasterium non permisisset eas percipi, & vendi per conductores, neque earum venditionem neglexisset, ac propterea concurrebat pariter duplex actus contrarius positivus, & negativus, quod benè probari dicebam authoritate Bart. *in eodem*, §. *qui impleto*, *n.* 12. ubi quærendo per quantum tempus debeat colonus possidere, ut in domino, seu locatore inducatur patientia, dicit per verba præcisa, *quod erit in faciendum arbitrio boni viri, scilicet si remanserit ibi illo tempore, quo erat ad culturam agri aliquid operandum*, *&c.* Idcoque dicebam stare benè simul, quod Monasterium de mense Septembris, quando fecit disdictam habere voluntatem discedendi à locatione, & deindè eam mutaverit.

Deducebant etiam Agentes pro Monasterio conclusionem ex Franc. *dec.* 278. ut relocatio probari non possit nisi per scripturam incontinenti, sed de facili tollebatur objectum eum declaratione tradita per Gizzar. *dec.* 71. & Rovit. *pragm.* 1. *de locato*, *num.* 11. ut scilicet id procedat, quando imminente rei conductæ evacuatione allegaretur reconductio in fraudem pro impedienda dimissione desiderante celeritatem ob irreparabile præjudicium, quod aliàs resultaret novo conductori, & habetur deductum supra in aliis. De cætero enim relocationem induci ex solis actibus facti ad literam probat *text. in d.* §. *qui impleto*; Quodque contractus locationis, & conductionis non requirat scripturam, dicebam certum juris principium in specie firmatum *in Nucerina afflictus* 4. *Maji* 1648. *coram Verospio*, *dec.* 181. *part.* 10. *rec.* quam allegabam ut satisfacerem moderno stylo attendendi magis decisiones, quàm textus claros.

Opponebatur demum ex parte actoris de nullitate primæ locationis ad novennium contra formam *extravag. ambitiosæ* prohibentis locari bona Ecclesiæ ultra triennium; Sed pariter facilis erat responsio, quod scilicet in proposito annus capiendus non esset pro solari continente decursum duodecim mensium, ut capiendus est in prædiis urbanis, vel illis rusticis, qui singulis annis integrum, & uniformem fructuum produnt, sed pro una integra, & æquali fructuum perceptione, quæ in hujusmodi casalibus sequi non dicitur nisi intra triennium, intra quod fructuum perceptio reducitur ad æqualitatem, quia nempe uno anno oportet facere segetes, aliasque culturas præparatorias fructus aliorum annorum subsequentium, in quibus neque ille judicatur uniformis, quia melior esse solet ex satis primi anni super segetibus, quàm secundi anni super stipulis post unam recollectam, cum terra otiosa in anno præcedenti majorem fructum producere soleat, quàm ubi jam laboravit, ideoque cum quolibet triennium habendum sit pro uno anno, rectè locatio hujusmodi casalium ad novennium per Ecclesias fieri solet, non ex ratione particularis consuetudinis Urbis, ut aliqui crediderunt, sed ex prædicta, quod scilicet ita ultra triennium fieri non dicitur, ut in specie firmatur *in Romana rescissionis contractus* 28. *Novembr.* 1580. *coram Aldobrandino*, admittitur *decis.* 727. *post num.* 3. *par.* 4. *divers. dec.* 215. *num.* 14. *in fine* apud Post. *de manut. & in Tiburtina afflictus* 19. *Junii* 1648. *coram Corrado*, *dec.* 219. *par.* 10. *rec.* ubi benè id explicatur; Et quoad validitatem pacti super futura successiva continuatione de triennio in triennium habetur *in Bojanen. seu Neapolitana afflictus discursu sequenti*. In his autem disputationibus partes concordarunt.

BOJANEN. SEU NEAPOLITANA AFFIGTUS PRO SEMINARIO, ET CAPITULO BOJANI CUM EPISCOPO LOLLIO RECTORE

Aliquorum beneficiorum.

Casus variè decisus per Rotam.

An substineatur locatio bonorum Ecclesiæ ad triennium cum pacto, ut non facta disdicta intra certum terminum, & in certo determinato loco, seu modo, censeatur renovata pro alio triennio; & sic successivè de triennio in triennium; Et an disdicta sequuta preter formam conventionis sufficiat ad liberandum ab obligatione reconductionis.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *Locatio ultra triennium est invalida etiam pro primo triennio, neque valet cautela, ut tot sint locationes, quot sunt triennia.*
3 *Declaratur cum distinctione.*
4 *Non potest dari reconductio sine voluntate.*

DISC. XXII.

UNivit Episcopus Bojanen. Seminario ejusdem Civitatis quædam vacatura beneficia, quorum vacatione sequuta in mense reservato, prætendens Dataria unionis nullitatem utpote factam Seminario nondum erecto, illa contulit Lollio Episcopo Cirenen. *Innocentii Decimi* tunc Reghantis Confessario, per quem expedito monitorio pro exequutione literatum Apostolicarum contra Episcopum, & Capitulum dicti Seminarii administratores, deventum est ad conventionem cum Canonico dictæ Cathedralis Seminarii Rectore in Urbe morante, qua mediante Seminarium cedendo liti dimisit beneficiato possessionem; & econversò beneficiatus remittendo fructus decursos locavit Seminario, ac Episcopo, & Capitulo pro ejusdem Seminarii jure contrahentibus omnia bona ad prædicta beneficia pertinentia ad triennium, cum pacto, ut pars nolens in locatione continuare teneretur per mensem antea facere disdictam in Urbe, & per acta ejusdem Notarii de hujusmodi transactionis & respectivè locationis instrumento rogati; Cùm autem circa finem secundi anni pestis nimium in dicta Civitate Bojanen. grassata esset, itaut ob populi, & colonorum deficientiam, omnium bonorum redditus notabiliter diminuti essent, ipsumque Seminarium ob alumnorum partium mortem, & partim fugam dissolutum, Hinc illius œconomus, seu Rector, impedito ex eadem causa commercio cum Urbe, coram publico Notario, & testibus protestatus fuit, habere locationem pro resoluta, vel saltem quatenus pro alio anno durare deberet, non tamen velle amplius in futurum continuare. Restituto autem deindè commercio, atque primo triennio expleto, & novo per menses inchoato, locator ab Episcopo & Capitulo prætendere cœpit pensiones nedum temporis decursi, sed etiam currentis, & futuri pro novo triennio, in quo ob non factam disdictam reconductio sequuta erat, unde introducta desuper causa coram A. C. Ille cum solo motivo nullitatis locationis utpotè factæ ultra triennium, in ipsum etiam tempus permissum influentis, absolutoriam reis conventis concessit, Atque introducta per appellationem causa in Rota *coram Albergato*, me pro Episcopo, Capitulo, & Seminario scribente *sub die* 5. *Jun.* 1662. prodiit etiam resolutio reis conventis favorabilis ex duplici fundamento, quod tanquam Advocatus deducebam, Uno scilicet nullitatis ipsius transactionis utpotè initæ sine beneplacito Apostolico, quod hodiè receptissima, & absoluta propositio est requiri in transactionibus etiam inter duas Ecclesias, vel loca ecclesiastica initis, ex qua nullitate resultabat de jure communi nullitas locationis, Tum ratione correspectivitatis, Tum etiam quia Seminarium ex causa unionis possidens hujusmodi bona dicitur fecisse rei propriæ conductionem, quæ de jure non datur, juxta *text. clar. in l. qui rem, C. locati*.

Et secundo ex infectione locationis ultra triennium contra formam *extravag. Ambitiosæ*, in cujus fraudem, ex veriori sententia in Rota, & Curia recepta, reprobata est cautela locationis de triennio in triennium, itaut tot censeantur locationes, quot sunt triennia, quoniam contractus corruit in totum, etiam pro primo triennio, aliàs permisso, dum pariter recepta propositio est, ut in hujusmodi prohibitis bonorum Ecclesiæ alienationibus utile per inutile vitietur, proindeque contractus in totum corruat, ut in his terminis specialibus, cæteris allegatis, ac formiter discusso articulo firmatur apud Merlin. *dec.* 826. & prius dictum fuerat *dec.* 30. *par.* 1. & 435. *par.* 3. *rec.* & in aliis congestis per Adden. *ad dec.* 14. *num.* 29. *cum seqq. part.* 3. *recent.* & *ad dec.* 56. *numer.* 23. & *seqq. par.* 9. Penia *dec.* 330. *juxta Venetam* aliàs 414. *juxta Lugdunen.* ut plene in decisione desuper edita deducitur.

Resolutio ex his fundamentis mihi non placuit, unde meritò denuò per binas vices disputata causa sub die *decima Maji* 1663. ab utroque recessum fuit, ut constat ex decisione prædicta die *coram eodem Albergato* edita, quia stante clara nullitate unionis concordia continebat potius recognitionem veritatis, & bonæ fidei abstinendo ab injusta lite, quàm dimissionem alicujus juris quæsiti, cujus ratione solemnitas beneplaciti necessaria esset.

Et quoad aliud fundamentum nullitatis resultantis ex pacto continuandi de triennio in triennium Rota sequuta est eam distinctionem, quàm Ego in hujus causæ initio coram A. C. in discursu pro veritate edito tradidi, quod scilicet aut pactum futuræ reconductionis de triennio in triennium est Ecclesiæ obligatorium, & arctativum, itaut etiam nolens teneatur in illo perseverare, & absque dubio intrat nullitas *juxta decisionem* Merlini, *& aliàs allegatas*, non obstante verbali cautela, ut tot censeantur locationes, quot sunt triennia, quoniam est manifesta fraus legis, quæ imposita diceretur potius verbis quàm rebus; Aut conventio obligatoria est ad solum tempus permissum unius triennii, futura verò continuatio repropositа est in libera utriusque contrahentis voluntate, & tunc nulla videtur adesse prohibitio, vel fraudis ratio, quia in effectu finita prima locatione, & partibus contrariam voluntatem non declarantibus, relocatio pro novo triennio inducta dicitur tamquam contractus omninò novus tunc oriens per novam, ac liberam voluntatem, ita tacitè, ac per actum facti explicitam, ita ut præcedens pactum in prima conventione contentum aliud in effectu continere non dicatur nisi explicationem futuræ voluntatis ita cum silentio, seu non facta disdicta demonstratæ, ac etiam expressionem temporis pro quo partes voluerint hujusmodi novum contractum gerere, cùm aliàs de jure ex solo actu continuationis resultare diceretur in rusticis pro anno, & in urbanis in dies juxta distinctionem *in l. item quæritur*, §. *qui impleto ff. locati*.

Ita præsertim comprobante communi, & recepta Urbis & Orbis observantia, dum cum hujusmodi conventionibus, in domibus præsertim conducitiis Ecclesiarum, de facto habetur conductorum, & inquilinorum continuatio ferè per sæculum, atque hanc ab initio semper dixi mihi videri certam veritatem, quam demum Rota, conquerentibus etiam ferè omnibus Ecclesiarum, vel ecclesiasticorum locorum Rectoribus, & Administratoribus agnovit, cum verè conclusio procedat, ubi locatio primi triennii de necessitate influit in secundum, itaut istud non à nova & omninò libera voluntate, sedà priori necessitate continuare dicatur, Tunc enim verè dicitur continuatio, ut in simili habemus in materia cambiorum, quorum continuatio per *Bullam Pii V.* 118. habetur expressè damnata, & tamen passim de facto illa practicatur per annos inter easdem partes, non alia ratione, nisi quia tunc continuari dicitur per plures nundinas, seu plateatum terminos, quando debitor invitus cogitur id agere, itaut volens in primis nundinis, seu terminis solutionem facere, ac liberationem obtinere sibi non liceat, secus autem dicta necessitate cessante, quia tunc tanquam ex novo contractu novaque libera voluntate ab initio explicata tot dicuntur nova cambia, quot sunt nundinæ, seu termini, ut habetur deductum *sub tit. de cambiis*, præsertim *in Romana cambiorum*, *disc.* 1. *vol.* 2.

Et quod verè hujusmodi reconductio importet novum contractum ex integro, non autem continuationem antiqui constat, quod fideiussor unius temporis non dicitur fideiussor alterius nisi expressè conventum sit *juxta text. in l. Si cum hermes*, *Cod. locati*, & firmant magis communiter DD. ex deductis per Marin. *resolut. quotid.* 136. *nu.* 4. *lib. primo*.

In hac tamen facti specie, dicta juris theorica retenta, justam cum sensu veritatis dicebam sententiam absolutoriam A. C. ac prima Rotæ resolutionem circa liberationem conductorum à novo triennio, stante jam dicta expressa protestatione in contrarium, quia cum relocatio dicatur oriri ex novo contractu tanquam ex nova voluntate nunc, & de tempore initiantis novi trienni oriente, illa dari non potest sine utriusque partis simultaneo consensu, cùm aliud non sit contractus *nisi* duorum in unum consentientium concursus ad *text. in leg. prima*, §. *primo*, *ff. de pactis*, Et in specialibus terminis reconductionis, ut dari non possit, ubi constat de contraria voluntate expressa, cum actus non factę disdictę importare solum dicatur continuantis voluntatis præsumptionem cedentem veritati habetur *dec.* 210. *num.* 6. post Zacch. *de oblig. Camer. & dec.* 431. *nu.* 2. *par.* 9. *rec.*

Replicabat actor dictam protestationem suffragari non posse utpotè sibi ignotam, ac non factam ad formam conventionis in Urbe, & per acta Notarii rogati de instrumento locationis, ut supra, sed in hoc dicebam versari claram fallaciam actoris ejusque defensorum, aut enim dicendum est reconductionem novi triennii esse omninò independentem, ac distinctam à prima locatione tanquam ex novo contractu nunc oriente ex nova libera voluntate præexistente de tempore inchoantis novi triennii, & certum erat illa non adesse, stante expressa declaratione in contrarium, aut eadem reconductio resultare debebat invito etiam conductore in vim pacti, & ob disdictæ formam non servatam, ex cujus defectu habenda erat pro infecta, & tunc quia obligatio non resultabat ex novo, sed ex antiquo contractu, ac pactis in eo contentis influentibus in aliud triennium, utique intrabat nullitas in totum juxta prædictam distinctionem, itaut dilemma esset inevitabile; Atque quoad istud fundamentum jure rerum per ultimam decisionem revocatorìam remanserunt intacta, cùm illa non firmet Seminarii obligationem pro novo triennio, sed solùm Rotæ intentio fuerit tollere de medio illam unionis canonizationem, quæ in priori decisione continebatur, ac etiam benè declarare juris conclusionem super dicto pacto continuationis locationis de triennio in triennium cum jam dicta vera distinctione, ne prima decisio ita generaliter loquens plures controversias excitaret, atque dictam observantiam poneret sub dubio.

Aliud etiam ponderabam fundamentum immutatæ atque cessatæ voluntatis, itaut de tempore inchoantis novi triennii illa nullatenus præexistens dici posset, quod scilicet Seminarium esset destructum, unde deficiebat persona conductoris, sine qua contractus locationis & conductionis dari non potest, Ac etiam ob notabilem rerum immutationem ex casu pestis, itaut bona fructantia certum non fructarent 20. cum quilibet actus censeatur initus rebus permanentibus in eodem statu, quo immutato, dicitur deficere voluntas: Sed hæc in disputationibus examinata non fuerunt.

ANNOT. AD DISC. XXII. & seqq.

DE locatione bonorum Ecclesiæ videantur ea quæ generaliter in materia alienationis bonorum Ecclesiæ habentur *disc.1.cum plur.seqq.sub titul.de alienat. & contract. prohib.*

BENEVENTANA AFFICTUS, PRO PHILIPPO TORZULLO, CUM MARSILIO, ET MARCELLO DE VERUSIIS,

Casus decisus per Rotam pro Verusiis, postea concordatus.

An conductor generalis alicujus Abbatiæ, vel Universitatis bonorum teneatur stare locationi particulari alicujus membri, seu prædii prius factæ per locatorem: Et an ex hoc detur conductori adversus locatorem actio; Et aliqua de locatione facta per administratorem bonorum Ecclesiæ, An valeat, & duret post ejus cessatam administrationem.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Locare dicitur actus administrationis.*
3 *Conductor generalis alicujus Universitatis bonorum quando teneatur stare locationibus particularibus jam factis, & num.8.*
4 *Ob casum pestis diminuuntur fructus bonorum, & successivè pensiones in locationibus, declaratur n.9.*
5 *Locatio facta per administratorem, vel alium cujus potestas resolvitur, non durat post suum jus cessatum, si est facta mala fide.*
6 *De diminuta pensione bonorum Ecclesiæ, & an ex hac causa locatio dicatur nulla.*

DISC. XXIII.

CUm Abbatiam Sanctæ Sophiæ Beneventi commendatam Cardinali Astallio, utpotè pensionibus oneratam, ille dimisisset penès judicem ad commodum pensionariorum, ut eis satisfieret ex fructibus percipiendis per administratorem deputandum à judice, Hic deputavit in administratorem quemdam religiosum, deinde verò determinavit magis expedire ejusdem Abbatiæ prædia, & bona sub unica generali locatione alicui locare, prout locatio hujusmodi conclusa fuit cum quodam Mastrillo per triennium incipiendum à die 1. Januarii 1661. pro annua pensione scutorum circiter 2300. sciente eodem Religioso administratore, ob cujus excitatas difficultates circa conductoris, & fidejussorum, quos offerebat, idoneitatem, dicta locatio effectum sortita non fuit, unde judex communicato consilio cum eodem administratore, eoque requisito de diligentiis, curabat alium conductorem generalem invenire, Prout in exequutionem hujus propositi, de mense Maji ejusdem anni 1661. sequutus fuit cum Torzullo per sexennium incipiendum à 1. Januarii futuri pro eadem annua pensione scutorum 2300. Sed hoc medio tempore dictus administrator inscio judice locaverat Verusiis ad triennium quamdam tenutam, seu feudum rusticum nuncupatum *pantani*, quod reputatur de melioribus ejusdem Abbatiæ membris pro annua pensione scutorum circiter 140. Undè orta inter conductorem generalem, & istos particulares controversia super dictæ tenutæ possessione coram eodem judice, hic tanquam de facti serie benè informatus dictam particularem locationem invalidam declaravit, atque conductori generali manutentionem in possessione, & fruitione dicti membri concessit.

Introducta verò causa per appellationem in Rota *coram Albergato*, assumptaque disputatione dubii, *An dicta particularis locatio sit valida, itaut conductor generalis ei stare teneatur sub die 2. Martii 1663.* affirmativa prodiit resolutio, ex eo fundamento, quod cum hujusmodi locatio facta fuerit per administratorem legitimè, & cum opportunis facultatibus deputatum, substineri debet utpotè facta ab habente potestatem, cùm locare dicatur actus administrationis; ex deductis per Marescott.*lib.*1. *variar. capit.* 18. *num.* 19. Caroec. *de locato tit. quibus liceat locare, quæst.*6. *num.*2. Otthob. *decis.*200. *num.*2. Fortius accedente Torzulli conductoris generalis scientia, quo casu sub locatione generali omnium bonorum, & jurium censetur respectu alicujus membri jam particulariter locati concessum solum jus exigendi conventam pensionem, ac propterea conductores particulares expellere non potest, *argumento text. in l. qui tabernas, ff. de contrahend. emptione* allegando Caroc. *tit. de locatione duobus, par.4. num.* 149. Ac etiam deducendo simile de emente rem, quam sciebat alteri locatam, ut teneatur stare colono, ex deductis per Marescott. *lib.* 2. *var. cap.*19. *num.*22. Gratian. *disceptat.*173. *num.* 17. *& sequent.* Greg. & Adden. *decis.*90. *num.*8. Otthob. *decis.*50. *num.*4. cum aliis in decisione desuper edita, in qua mirabar non allegari specialem authoritatem adductam per scribentes pro conductoribus particularibus Fabri *in Cod. lib.*4. *tit.*42. *de locato definit.* 8. ubi punctualiter habetur quod facta per dominum locatione generali plurium bonorum, quorum aliqua essent jam aliis particulariter locata, conductor generalis de his sciens, & prudens aliam patientiam respectu hujusmodi bonorum prætendere non valeat nisi illam super jure exigendi conventam pensionem, quod super generali locatione solum venire dicitur.

Et ad nullitatem ex parte Torzulli per me, & alios scribentes deductam ob notabiliter diminutam consuetam pensionem, cujus status etiam ad longum tempus 29. annorum erat scutorum 500. respondetur dici non posse constare de sufficienti læsione, stante immutato rerum statu ob notabile illius populi excidium causatum à peste crassante de anno 1656. unde bona inculta remanserant, ac notabiliter eorum redditus diminutus fuit, ut in similibus terminis diminutæ pensionis in locatione facta post Urbis excidium sequutum de anno 1527. non regulandæ à præcedentibus locationibus habetur apud Grat. *discep.*515. *num.*6. Seraph. *decis.* 1307. *nu.*5. *&* 6. *Romana devolutionis domus* 31. *Maij* 1660. *cor. Bevilaqua*, & habetur non semel deductum, *sub titul. de emphyteusi.*

Resolutio mihi, ad veritatem etiam reflectenti non placuit, dum decisio desuper edita, involutis sub silentio solidioribus fundamentis, quibus dignoscitur adæquatam responsionem dari non posse, super quibusdam levioribus, ex hac parte, vel nullatenus, vel incidenter deductis, solum immoratur; Ideoque obtenta nova audientia, futuram disputationem parando, in congressu desuper habito, dicebam recessum à dicta resolutione de justitia probabiliter sperandum esse, stante directæ particularis locationis invaliditate, non quidem ex impugnata facultate administratoris regulariter locandi, neque ex defectu conventionis faciendi depositum de pensionibus, & in quo levi objecto decisio satis immoratur, sed ex duplici alio solido fundamento, malæ fidei scilicet administratoris, in quo proindè potestas aliàs competens deficiebat, ac injustæ pensionis.

Quatenus enim pertinet ad primum, administrator usque à mense Novembris 1660. sciebat ejus œconomiam, seu administrationem esse expiratam ob locationem generalem jam factam Mastrillo, & licet ob difficultates forsan non sine affectatione (ut plures conjecturæ suadebant) ab eodem administratore excitatas, dicta locatio effectum sortita non esset, rectè tamen sciebat judicis determinationem super alia locatione generali facienda, quodque diligentiæ adhibebantur pro habendo conductore, undè verè sciebat administrator suum jus non esse amplius duraturum, ejusque administrationis expirationem imminere, quo casu locatio utpote collata in tempus inhabile obligatoria non est successoris, ut aliis allegatis firmatur apud Merlin. *dec.* 627. *num.* 5. *&* 6. Cavalet. *decis.*612. *numer.* 32. *in Romana locationis Casalis* 23. *Aprilis* 1665. *coram Verospio, & de qua habetur infrà, hoc titul. disc. sequenti*, quod solidum, & inevitabile fundamentum, in priori etiam disputatione deductum, decisio negligit, illud involvendo sub silentio.

Alterum erat fundamentum injustæ, ac notabiliter diminutæ pensionis, circa quod æquivocari dicebam velle procedere cum terminis læsionis consideratæ per *text.in* l. 2. *C. de rescindenda venditione, & in cap.* 3. *extra eod.* quoniam in bonis Ecclesiæ semper quoad non adest utilitas, dicitur adesse læsio ad communiter notata *in cap. nulli, de rebus Ecclesiæ non alienandis*, & in specialibus terminis locationis factæ per prædecessorem non obligatoriæ successoriæ, nisi ultra alia requisita concurrat illud justæ, & congruæ pensionis benè firmat Bald. *consil.*457. *num.* 2. *lib.*1. quem cæteri sequuntur deducti per Ciarlin. *controv.* 93. *numer.* 12. Mantic. *dec.* 186. *num.*1. Rota *in Tiburtina afflictus* 19. *Junii* 1648. Corrado *decis.*219. *part.*10. *recent. Portuen. afflictus prima Julii* 1650. *&* 27. *Februarii* 1651. *Bichio quarum prima est* 75. *part.*11. unde cum hæc tenuta de præterito solita locari esset, attento etiam proximo & ultimo statu, pro annua pensione ducatorum 500. etiam ad longum tempus annorum 29. pro quo licitè pensio in aliqua parte diminuitur, ab ea, quæ pro brevi tempore præstari solet, ex deductis per Mantic. *decis.* 101. *num.*1. nimis clara remanebat læsio pro pensione scutorum circiter 149. non solum ultra dimidiam, sed etiam ultra bessem, itaut etiam inter privatos dolum redolere censeretur; Ponderando etiam stylum Papæ non concedendi beneplacitum super locationibus bonorum Ecclesiæ nisi cum clausula, *Dummodo locatio justo pretio fiat, & non anticipatis solutionibus*, itaut justum pretium videatur requisitum necessarium etiam in locationibus, quæ fiunt à Rectoribus & Prælatis habentibus administrationem in titulum, & ad propriam utilitatem, multò magis in hujusmodi administratoribus, simplicis œconomi personam, seu figuram gerentibus.

Ad unicum autem fundamentum ponderatum in contrarium super hujusmodi diminutione ex causa pestis, facili negotio responderi dicebam, pestem non impedire terram, qui consuetam, & naturalem fructuum productionem faceret, ut in specie habetur *in Romana Defalchi, seu pensionis* 7. *Junii* 1660. *coram Taja*, in qua agitur de afflictu cujusdam lacus piscatorii, & de quo *sub tit. de Regalibus in Romana piscariarum, disc.* 124. Unde cum ageretur de terris seminatoriis notabilem fructum producentibus, in earum naturalem productionem pestis non influebat; Et quamvis verum esset, hujusmodi accidens in naturalem fructuum, & redditum perceptionem quoque influere per indirectum, ob carentiam, & diminutionem colonorum, ob quam bona inculta & successivè sterilia remanere solent, sive etiam ob diminutionem populi, ob quam fructuum, & victualium valor notabilem diminutionem pati solet, ipsaque estimatio difficilior reddi, ex quibus negari non potest damnum, & pensionis diminutionem resultare; Attamen facti circumstantiæ hanc difficultatem dirimebant, dum ob hujus tenutæ vicinitatem Civitati, ejusdemque fertilitatem, & bonam qualitatem non carebat colonis ad istam potiùs quàm ad alia bona confluentibus, neque diminutio valoris victualium erat talis, quod adeò notabilem diminutionem causare potuisset.

Ponderando potissimè, quod antè pestem omnia bona Abbatiæ solita erant locari sub unica locatione universali pro pensione scut. 4500. unde metiendo ex novo afflictu post sequutam deteriorationem in scut. 2300. deterioratio est in sola dimidia, ad cujus proportionem singula membra regulanda essent, quod ad summum favore dictorum conductorum particularium dici posset, quamvis rigorosè neque admittendum veniret, cùm in facto constaret in dicta bonorum universitate quamplura adesse membra utpotè à Civitate magis remota, & in locis parvis à peste magis desolatis existentia remansisse penitus deteriorata, & inutilia, ita ut istud membrum esset de melioribus, atque habita proportione ferè in nihilo deterioratum, concurrente etiam juris dispositione, ut appaltus, seu conductiones generales ratione susceptionis majoris oneris, & periculi pro minori pensione fiant quàm singulorum membrorum particulares, ex deductis *in Romana locationis venæ ferri, sub titul. de Regalibus, discurs.* 117. Undè propterea nimis evidens remanebat injustitia pensionis, & administratoris mala fides.

Hinc quicquid esset in facto de scientia conductoris generalis, quæ per causæ patronum negabatur, ejus inspectio nil ad casum controversiæ influere videbatur, ea enim cessante, non per hoc resultaret, præcedentem validam locationem particularem infringi potuisse, cum subsequens factum voluntarium locatoris, vel habentis causam ab eo infringere non valeat contractum jam perfectum, ac tollere jus alteri quæsitum, ex deductis in proposito per Franch. *decis.* 216. sed id percutere posset actionem secundo conductori generali adversùs locatorem ad damna & interesse pro patientia non præstita in omnibus bonis in contractu comprehensis, & in his terminis atque ad hunc effectum loquitur Faber *loco supra citato*, ac procedit conclusio in eadem decisione deducta de conductore generali sciente, ut expellere non valeat conductorem particularem præsertim omninò tutum, sive sciat, sive ignoret, quoties pro sui contractus observantia habet hypothecam ex iis, quæ de successore particulari non obligato stare locationi firmant communiter DD.

Sed posita dicta nullitate, vel saltem hujusmodi conductionis qualitate, cum juridicè per eumdem Rectorem, cujus nomine administrator eam fecerat, impugnari posset; Idcircò eamdem impugnandi facultatem rectè competere dicebam dicto generali conductori, utpotè in universum jus Rectoris, seu Abbatis subrogato, ac generalem dictæ Abbatiæ administrationem habenti; Ex quibus probabiliter recessus à prima resolutione omninò sperandus credebatur; Sed ad actum disputationis deventum non est, quia controversia finem habuit per concordiam satis honestam, dictoque conductori generali proficuum, cùm agentes pro conductoribus particularibus, quamvis resolutionem favorabilem habentes, his fundamentis auditis de facili dict. concordiam consuluerint.

ROMANA LOCATIONIS CASALIS PRO MARIO DE MAXIMIS CUM ROBERTIS.

Casus disputatus per Rotam pro Robertis, postea concordatus.

An & quando successor in fideicommisso teneatur stare locationi factæ per hæredem gravatum, seu prædecessorem fideicommissarium, vel ejusdem gravati hæredem.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Successor in fideicommisso, seu alias jure proprio, an teneatur stare locationi factæ per prædecessorem.*
3 *Quando dicatur locatio bona, vel mala fide inita.*
4 *De successore in fideicommisso stare debente locationi factæ per gravatum.*

DISC. XXIV.

ORta per mortem Marci Antonii Victorii controversia super pertinentia fideicommissi per Bernardinum Victorium ordinati inter Principissam Dianam Victoriam, & fratres de Robertis, de qua *in Romana fideicommissi de Victoriis, sub tit. de fideic.* Cùm hac lite pendente eadem Principissa tanquam hæres etiam Marci Antonii ultimi defuncti omnia bona, tam fideicommissaria, quàm libera possideret, inter quæ erat casale controversum sub duplici lite existens, Una nempè generali super fideicommissi pertinentia, Altera super ejusdem casalis qualitate, an scilicet spectaret ad hæreditatem fideicommittentis, vel potius ad liberam ultimi morientis, ut plenè *sub dicto tit. de fideicom.* habetur, dictaque lite pendente eadem Principissa locasset ad triennium Maximo istud casale, atque post aliquot menses ad concordiam inter dictas partes deventum esset, per quam nulla facta distinctione, dimissa fuerunt Robertis, quorum favore fideicommissi pertinentia canonizata fuerat, omnia bona tam libera quàm fideicommissaria cum universis juribus passivis, adinstar emptoris hæreditatis, soluta quadam notabili summa, seu ejus loco dimissis ad favorem Principissæ quibusdam bonis.

Hinc prætendere cœperunt Roberti, utpotè istius casalis locati novi domini expellere conductorem, unde introducta causa in Rota, & assumpta desuper disputatione coram eodem *Verospio*, coram quo causa principalis fideicommissi pendebat, ex eodem fato, quo in dicta causa ad prædictorum favorem prodierant resolutiones, prodiit etiam in ista *sub die* 23. *Aprilis* 1655.

Fundamentum resolutionis totum fuit *in dec.* 627. Merlini, & Surdi *dec.* 40. ubi cæteri cumulantur, per quas in his etiam terminis firmatur, succedentem jure proprio independenter à prædecessore, per istius resolutionem, seu cessationem eatenus locationi stare teneri, quatenus illa bona fide inita esset, de tempore scilicet, quo verisimiliter locator credere, seu sperare posset sui juris durationem pro toto tempore factæ locationis, secus autem sui juris expiratione imminente, cum tunc actus dicatur collatus in tempus inhabile, ac in supplantationem successoris, cum qua distinctione proceditur in locationibus factis per feudatarios, & emphyteutas, vel simile jus habentes cum eorum vita expirandum, quicquid sit in beneficiato, vel marito, in quibus specialis diversa dispositio viget ex iis, quæ habentur *in Ravennat. afflictus, disc. sequenti*. Undè cum hujusmodi locatio facta esset, nedum ab ipso fideicommissario sui juris expiratione imminente, sed ab ejus hærede postquam per tres decisiones in causa editas jam agnoverat se restitutioni bonorum obnoxium, ac alium esse fideicommissarium, & dominum, mala fides dicebatur manifesta.

Pro

Pro Maximo autem scribens, non impugnando veritatem dictæ theoricæ cum præfata distinctione rectè procedentis, ex iis quæ firmant communiter DD. præsertim Bart. Imol. & *alii in l. si filio, § si vir, ff. solut. matrim.* Negabam tamen ejus congruam applicationem ad factum, quia ex canonizatione pertinentiæ fideicommissi non resultabat mala fides circa
3 dominium istius casalis, quod satis probabiliter, ac justè per locatricem prætendebatur spectare ad hæreditatem liberam, utpotè aliundè quàm à testatore provenientem, atque ista controversia erat in tali statu, quod nedum verisimiliter, sed certitudinaliter dici poterat finem habituram non esse intra triennium, quo hujusmodi locatio duratura erat, & de quo tempore absque dubio eadem locatrix in possessione, & fructuum perceptione perseverare debuisset, unde propterea nullum ex locatione illarum erat collitiganti præjudicium, cujus nil intererat, vel per ipsam locatricem, vel per ejus conductores bona detineri, & administrari, ideoque dici non poterat contractum collatum esse in tempus inhabile, neque factam esse fraudem successoris in dubio non præsumendam; nisi conspicuis probationibus justificetur, ut in his terminis Giurb. *dec.* 58. *n.* 11. *& seqq.* ubi decisum fuit pro conductore, ideoque cessabant deducta per Surd. & Merlin. *loc. cit.* & per Mandell. *cons.* 108. cum quo Surdus pertransit, cùm procedant in locatione facta per eum, qui jam declaratus fuerat certus intrusus, & non legitimus possessor, quod in præsenti adhuc dubium erat, quia ex determinatione super pertinentia fideicommissi non resultabat determinatio super pertinentia istius rei conductæ.

Et licèt fideicommissarius deindè dominus evaserit, id tamen provenit ex voluntaria concordia, quæ tollere non poterat jus conductori quæsitum, quia successor ex præventiva & voluntaria restitutione jus habens, potius refutantem in ejus authorem agnoscere dicitur, ex deductis per Surd. *dec.* 102. plenius *in Auximana dotium, sub tit. de fideicom. seu dot. & in Tusculana Salviani, sub tit. de emphyt. disc.* 44. Circumscripta enim transactione certum est locatricem durante hoc
4 triennio esse debuisse in hujusmodi casalis possessione, & administratione, ac legitimum habuisse jus administrandi, quod sufficit, ut successor teneatur stare locationi, ex deductis *in Beneventan. affictus, disc. prac.* Et in his terminis fideicommissarii stare debentis locationi factæ per gravatum de tempore quo legitimum habeat jus administrandi, ex Alberico *in l. postulante, § fin. ff. ad Trebell.* & aliis allegatis firmant Peregr. *de fideic. art.* 40. *n.* 96. *cum seqq.* Fusar. *de substit. q.* 526. *n.* 1. Rovit. *super pragm.* 1. *de locato, n.* 3. & non negatur apud Surd. & Merlin. *loc. cit.* præsertim quia, ut dictum est locatrix hujusmodi casalis possessionem, & administrationem habebat non tanquam hæres gravati, itaut ejus possessio, vel dominium à solo puncto fideicommissi penderent, sed etiam jure proprio, dum illud prætendebatur liberum, & non pertinens ad fideicommissum.

Alia etiam urgenti ratione accedente, quod actores tanquam universæ hæreditatis liberæ, & fideicommissariæ acquisitores omnia debita, & jura passiva in se accollaverant, undè propterea obligati remanebant ad ea damna, & interesse, ad quæ ipsamet Principissa locatrix pro observantia contractus obligata erat, præsertim dum possidebant bona libera pro hujusmodi observantia hypothecata, unde rectè intrabant termini *text. in l. vindicantem, ff. de evictione. & l. cum à matre, C. de rei vendic.* Pendente tamen nova disputatione super revisione decisionis, cujus recessus probabiliter sperari poterat, deventum est ad honestam concordiam, per quam controversia finem habuit.

ANNOT. AD DISC. XXIV. & XXV.

An successor teneatur stare locationi factæ per prædecessorum, & præsertim ubi agitur de successore in Prælatura, vel beneficio, videantur deducta interius *disc.* 41.

RAVENNATEN. AFFICTUS PRO FRATRIBUS DE BARDUCCIIS CUM CARDINALI COMMENDATARIO.

Casus discursus coram A.C. & sopitus per concordiam.

An & quando successor in beneficio, vel prælatura stare teneatur locationi factæ per predecessorem, Et quatenus non teneatur, An èconverso conductor possit recedere, ac nolle continuare cum successore:

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *De quæstione quando successor in beneficio stare teneatur locationi, traditur distinctio.*
3 *Quando uxor soluto matrimonio teneatur stare locationi factæ per virum.*
4 *Quando successor in beneficio non tenetur stare conductori, tunc neque hic stare tenetur.*
5 *Quando bona Ecclesiæ dicantur destinata ad substentationem Rectoris, vel ipsius Ecclesiæ.*
6 *Accedente indulto Apostolico concedente beneficiato facultatem locandi ultra triennium, an id obliget successorem ad standum locationi.*

DISC. XXV.

Cardinalis Astallius, quando ex *Innoc. X.* adoptione Cardinalis *Pamphilii* nomen, & figuram gerebat, plures 1
possidens Abbatias, & commendas, indultum Pontificium nepotibus concedi solitum obtinuit faciendi locationes bonorum ad novennium, non obstante *Extrav. Ambitiosæ* illas ultra triennium prohibente, Cùmque inter cæteras commendatam haberet Abbatiam Boni Jesus Ravennæ, eamque ad novennium locasset Barducciis, atque hoc tempore intermedio, immutata fortuna, nedum adoptione, sed etiam majori parte Abbatiarum, & beneficiorum ab eodem Pontifice denudatus esset, dictaque Abbatia Boni Jesus commendata alteri Cardinali, pretendere ceperunt Barducci ad prædicti contractus continuationem amplius non teneri, ex eo quod existentibus locatore, & conductore correlativis, quemadmodum successor in beneficio stare non tenetur locationi factæ per prædecessorem, itaut ab ea recedere possit, ita èconverso, unde introducta desuper lite coram A.C.

Pro Barducciis scribens, quatenus pertinet ad juris theoricam, an scilicet & quando successor in beneficio stare teneatur locationi factæ per prædecessorem, cum sensu etiam veritatis, eam dicebam veram, ac receptam distinctionem traditam per *glos. in cap. finali, verb. terminum ne Prælati vices* 2
suas, quam sequuntur Innoc. *ibidem*, Bald. *in l. emptorem, num.* 8. *Cod. locati*, benè Covarruv. *lib.* 2. *var. cap.* 15. *nu.* 6. Barbos. *in l. filio familias* 26. *§ finali, ff. solut. matrimon. ex num.* 17. qui duo omnium melius, & clarius materiam pertractant, cum plerique præsertim moderni terminos confundant, benè etiam Rodoan. *de rebus Eccles. non alien. q.* 57. *num.* 88. Molin. *de contractibus, disput.* 492. *nu.* 2. & cæteri congesti per Ciarlin. *controv.* 93. *n.* 12. *& seq.* Barbos. *de Episcop. alleg.* 94. *n.* 1. *cum seqq.* Surd. *dec.* 33. *n.* 6. *& seq.* & canonizavit sepè Rota, *præsertim decis.* 1. *de locat. & tond. in novis. dec.* 210. *n.* 1. *cum seqq.* post Pacif. de Salviano *in Tiburtina affictus* 19. *Junii* 1648. Corrado *dec.* 219. *p.* 10. *rec. Portuen. affictus* 1. *Julii* 1650. & 27. *Febr.* 1651. *Bichio, quarum prima est dec.* 75. *p.* 11.

Quod aut agitur de locatione bonorum, quorum fructus & redditus destinati sunt ad substentationem ipsius rectoris, seu beneficiati locatoris, cujus commodum, & utilitatem locatio respiciat, & tunc indistinctè regula est negativa, quamvis non sub nomine personæ, sed Ecclesiæ, seu prælaturæ cum explicita successorum obligatione id facere profiteatur ex ea ratione, quod cùm beneficiatus in hujusmodi bonis eorumque fructibus jus temporale habeat, donec scilicet est beneficii possessor, sequuta per mortem, vel dimissionem hujusmodi possessione, omne jus tam suum, quàm habentium causam ab eo resolutum dicitur ex regula *text. in l. lex vectigali, ff. de pignor.* ut resoluto jure datoris resolvatur jus acceptoris, cùm successor veniat jure suo, & per prædecessoris annihilationem.

Idque durante etiam tempore, quo de jure locationem facere permissum est, ubi enim est ultra tempus permissum, supervacanea est hujusmodi quæstio, cum tunc stante nullitate, nedum successor, sed etiam ipsemet contrahens recedere possit, ac solum ex mente aliquorum ex quadam æquitate probabiliter substinetur contractus re non integra, pro anno scilicet incœpto, ut culturæ jam de tempore habili paratæ fructus percipiantur.

Aut agitur de bonis, quorum fructus, ac redditus destinati sunt ad ipsius Ecclesiæ cultum, & utilitatem, itaut beneficiatus nullum exinde privatum commodum percipiat, sed simplicis Prælati, seu administratoris personam gerendo locationem fecerit, & tunc regula est affirmativa, duobus tamen copulativè concurrentibus, Primò nempè, quod contractus ipsius Ecclesiæ nomine, ac jure administratorio fiat, Et secun-

secundò, ut actus sincerè, & absque collusionis suspicione utilitatem magis quàm damnum, & præjudicium Ecclesiæ contineat, itaut partes diligentis, & probi administratoris gessisse dicatur.

Et sic consideratio, an proprio, vel Prælaturæ, seu Ecclesiæ nomine locatio fiat, cadit solum in hac specie, in qua si fiat sub nomine proprio, non remanet Ecclesiæ, vel successoris obligatoria, vel econtra, non autem in prima specie, ut aliqui præsertim moderni, casus confundendo, male opinati sunt, quia cum in dicta prima specie ratio expirantis locationis consistat in rei substantia, privati scilicet commodi, & utilitatis ipsius beneficiati locatoris, non potest verborum formula hujusmodi substantiam alterare.

Quod in simili habemus in locationibus, quæ fiunt per maritum constante matrimonio de bonis uxoris, Quicquid enim aliqui variaverint, verior, ac magis recepta theorica est, quod, Aut agitur de bonis dotalibus, & soluto matrimonio uxor stare non tenetur locationis, nisi quatenus res non sit integra, pro anno scilicet incœpto, ut culturæ jam paratæ fructus percipiantur ex jam dicta regula, ut resoluto jure datoris resolvatur jus acceptoris, Aut, agitur de bonis extradotalibus, in quibus maritus de proprio commodo agere non dicitur, neque proprium negotium gerere, sed solum administratorium, & tunc si hoc expresso nomine contractus fiat, atque collusionis, & malæ fidei suspicio esset, uxor soluto matrimonio ad illum obligata remanet, quoties per tempus congruum, & consuetum factus esset, ut cæteris allegatis firmant Barbos. *in d. l. si filio familias, § finali n.* 2. Guttier. *practicar. q. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 39. *cum seq.* Gomez *lib.* 2. *variar. cap.* 3. *de locato, nu.* 8. Scappuccin. *de singulari successore ampliat.* 6. *num.* 7. & cæteri communiter, Et ex quibus terminis benè derivat dicta distinctio Rectoris, vel beneficiati, qui in bonis ad ejus substentationem destinatis mariti figuram gerere dicitur, ad proprium commodum convertendo bonorum fructus, & emolumenta, in aliis verò figuram illius administratoris, quam facit maritus in bonis extradotalibus.

4 Unde cum bona in præsentem contractum deducta destinata sint ad commodum, & utilitatem commendatarii fructus, & emolumenta percipientis. Hinc proindè versabamur in casu regulæ negativæ, quæ posita, de consequenti resultabat, quod quemadmodum ipse commendatarius successor non tenebatur stare colono, ita ex regula correlativorum colonus non teneatur stare successori, ut firmant Anania *in d. cap. finali, ne Prælati vices suas n.* 15. & cæteri per Covar. *d. lib.* 2. *var. cap.* 15. *§ secundum etiam circa finem*, Abb. *in q.* 3. *dub.* 5. Surd. *dec.* 12. *n.* 8. *cum seqq.* Gratian. *discep.* 606. *nu.* 13. *cum seqq.* Ciarl. *d. controv.* 93. *nu.* 13. Barbos. *alleg.* 94. *nu.* 15. Rota *dec.* 1. *de locato, & conducto in novis.* & apud Mantic. *dec.* 186. *in fine.*

Scribentes pro commendatario, ipseque principalis doctissimus Jurisconsultus non negabant hujusmodi theoricam utpotè de jure verissimam, impugnabant tamen applicationem, asserendo tunc illi locum esse, quando Ecclesia duas haberet menses separatas, unam scilicet bonorum destinatorum ad Prælati, seu Rectoris substentationem, & alteram bonorum destinatorum ad ipsius Ecclesiæ cultum, usum & reparationem, ut in plerisque locis habetur, quæ distinctio in præsenti non concurrebat, sed omnes fructus ex Apostolica concessione commendatarius percipiebat cum clausula, *supportatis tamen debitis, & consuetis Ecclesiæ oneribus*, itaut esse mensa communis, & promiscua, ideoque tanquam in casu mixto intrare non deberet dicta regula negativa in prima specie casus simplicis constituta.

Et ulterius dicebatur, quod ubi etiam essemus in prima bonorum specie, itaut regula negativa de jure intraret, adhuc in præsenti limitanda veniebat ex indulto Apostolico, quod locator habebat inducente realitatem contractus, & obligationem successorum *ad notat. in c. veniens, de transact.* At in hoc secundo magis quàm in primo fundamento insistebatur, illudque solum judici vim faciebat.

Neutrum tamen obstare dicebam; Quatenus enim pertinet ad primum, retenta theorica superius tradita in marito
5 à qua in his terminis beneficialibus arguitur inter dotalia scilicet, & extradotalia, supportatio onerum Ecclesiæ non dicitur importare diversas bonorum species, illarumque mixturam, sed omnia bona juxta primam partem distinctionis destinata dicuntur ad commodum, & usumfructum beneficiati, cui tamen incumbant onera matrimonii spiritualis, adinstar bonorum dotalium, quorum fructus, & emolumenta sunt viri, supportare tamen debentis onera matrimonii carnalis in substentatione uxoris & filiorum, &c. Quod etiam procedit in redditibus, & emolumentis assignatis Principi tanquam Reipublicæ marito; Et magis strictè in usufructuario, sive possessore majoratus, & fideicommissi obtinente ad propriam utilitatem omnes fructus, & emolumenta, sed cum obligatione supportandi onera quotidiana ex fructibus impleri debita, vel consueta, itaut non data formali separatione bonorum utramque speciem constituentium, adinstar dotalium, & extradotalium, semper dicamur esse in prima specie.

Quod in facto comprobari dicebam ex eo, quod contrahentes solutionem pensionis non in loco, ubi sita est Ecclesia convenerant, sed in Urbe, ubi residebat persona commendatarii, quæ sola principaliter considerata erat, itaut ea cessante, tanquam ex cessante præsupposito, seu rebus in eodem statu non permanentibus, deficere diceretur conductorum voluntas; Quod suaderi observabam ex pacto franchitiarum, ut scilicet ad commodum conductorum cedere deberent franchitiæ, quibus in venditione fructuum, vel in aliis occasionibus potiri debebat ipse locator, tam ratione indulti obtineri soliti per Pontificum regnantium nepotes, quàm ex privilegio Cameralium, qualis ante Cardinalatum fuerat locator, quod pactum tanquam pars contractus in successore non remanebat verificabile.

Et licet haberem difficultatem in assumpto aliorum hujus partis defensorum, quod scilicet ob cessatam hujusmodi franchitiam, tanquam à cessante causa finali dici deberat resolutus contractus, cùm talis circumstantia potius dici deberet causa impulsiva, seu implementum, cujus ratione major pensio constituta sit, itaut eo non sequente, juxta opinionem, quam sequitur Curia, non intrat resolutio, sed solum actio ad interesse ex deductis *Assisien. & in aliis*; Nihilominus eamdem circumstantiam satis considerabilem dicebam pro voluntate partium regulanda, atque ad desumendum, quod potius nomine, & intuitu Rectoris quam Ecclesiæ contractus initus esset.

Quo verò ad alterum fundamentum, quod apud judicem majorem, ac totam faciebat difficultatem, indulti scilicet Apostolici, cujus vigore commendatarius hujusmodi locationem fecerat, Dicebam tunc illud facere hanc operationem ut scilicet locatio fiat realis, & successorum obligatoria, quando est speciale super isto contractu faciendo, vel super 6
ejus jam facti confirmatione tamquam ejusdem solemnitas, & in his terminis procedunt Ancharan. *cons.* 116. *n.* 7. Calderin. *cons.* 7. *in fine, de locato*, Barb. *in d. l. fil. fam. § fin. n.* 20. ubi in specie confutatur opinio Castren. *cons.* 2. *libr.* 1. ex parte commendatarii allegati, & cum hoc præsupposito loquuntur Barb. *d. alleg.* 94. Ciarlin. *d. controv.* 93. Pirr. Corrad. *in praxi dispensationum, c.* 4. *lib.* 9. *n.* 11. & 21. & *c.* 8. *n.* 25. & cæteri enumerantes authoritatem Superioris inter requisita necessaria ad realitatem, cum præsupposito tamen alterius requisiti, quod agatur de locatione facta nomine Ecclesiæ, & ad ejus utilitatem juxta secundum caput dictæ distinctionis, ut explicitè constat ex Covar. & Barbos. seniore melius materiam tractantibus, cum quorum sensu, licèt confusè transeunt moderniores, itaut Superioris authoritas considerata videatur tamquam revalidativa actus alias invalidi, quia nempè esset ultra tempus à jure permissum, quod in præsenti nullatenus intrare dicebam, dum beneplacitum Apostolicum non erat speciale super hujusmodi contractu, sed erat indultum à generale concessum Commendatario, tanquam ejus habilitativum ad faciendum sine incursu pœnarum, & nullitate locationis ultra triennium de omnibus bonis pertinentibus ad Ecclesias sibi commendatas, vel alias ab eo possessas; Et sic erat nuda habilitatio personæ, seu remotio obstaculi resultantis ab *extrav. Ambitiosæ*, reducendo rem ad terminos juris communis, quibus attentis locatio bonorum Ecclesiæ infrà decennium prohibita non erat; Quia tamen judex ex hoc fundamento insinuabat aliquam habere difficultatem, atque collitigans, quamvis integerrimus, & justitiæ amicus, erat magnæ authoritatis, hinc proinde libenter consului acceptationem honestę concordiæ oblatæ, qua mediante controversia finem habuit.

ROMANA APPALTUS.
PRO CREDITORIBUS QUORUNDAM DE BARBARINIS JANUEN.
CUM N. MONTIONO.

Discursus pro veritate, qui concordiam produxit.

Accipiens appaltum pro se, & personis ab eo nominandis, an possit ex intervallo in præjudicium ejus creditorum facere nominationem, & quando hæc dicatur fieri in executionem voluntatis ab initio habitæ, vel potius continere novam voluntariam cessionem.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *Facta emptione, vel conductione pro persona nominanda, & facta nominatione, an hæc retrotrahatur ad initium actus in præjudicium creditoris nominantis.*
3 *Ubi tenenda sit affirmativa, declaratur.*
4 *De conjecturis ostendentibus nominationem esse voluntariam, & in fraudem.*
5 *Quando in nominatione requiratur consensus locatoris.*
6 *Nominans facta nominatione remanet à contractu liberatus.*
7 *Nominatus dicitur conductor ab initio.*
8 *Nominatio debet esse pura, non pactionata.*
9 *Appaltus Camerales suscipi solent pro se, & personis nominandis, & de ratione.*

DISC. XXVI.

INitio mensis Novembris anni 1660. fratres de Barbarinis Januenses in Urbe negotiatores pro se ipsis, ac personis, quas eis cum participatione Thesaurarii, & Conservatorum Urbis nominare placebit, conduxerunt ad novennium incipiendum à prima Januarii sequentis à Populo Romano gabellam vini nuncupatam *studii* pro annua pensione scutorum 45.m. atque adveniente tempore nulla facta nominatione prædicti appaltus administrationem susceperunt, illam continuantes usque ad diem 11. Februarii; in qua declararunt appaltum prædictum suscepisse pro medietate ad eorum commodum, pro alia verò medietate pro persona Montioni in Urbe mercatoris, qui die præcedenti cedulam conventam pro cautela loccatoris fecerat cum declaratione eam facere ad instantiam conductorum, à quibus indemnitatis obligationem pro toto obtinere curaverat, Quia verò de hoc tempore præfati conductores si non formaliter decocti, attamen gravi æris alieni mole gravati detecti erant, & à consueta fide defecti, ut pauci post diebus unius eorum eventus omnimodam deficientiam præbuit, Hinc putantes eorumdem creditores dicti appaltus verisimiliter lucrosi participationem Montioni in eorum præjudicium concedi non potuisse, itaut totum emolumentum ad eorum commodum cedere deberet, me consulerunt pro veritate, cum cujus sensu respondi.

Quod quidquid sit in mero puncto juris de quæstione, An facta emptione, vel conductione pro persona nominanda, talis emptor, vel conductor dicatur interim perfectè dominus, itaut nominatio tractu temporis sequta retrotrahatur ad suum initium in præjudicium creditorum emptoris, vel conductoris prædicti, Et in qua pro creditoribus contra retrotractionem tamquam ex causa voluntaria non faciendam tenent Alex. *cons.*232.*lib.*6.& benè Marta alios *adducens voto* 127. Magis tamen communis, & recepta videtur contraria, quam *ex glos. in l. si ego, ff. de negotiis gestis, & motivatis* per Ancharan. *cons.*127. *n.*1. tenent Dec. *cons.*543. Surd. *dec.* 182. *in fine*, Noguerol. *alleg.*11. *num.*89. *cum seq.* quæ in Curia reputari solet in materia magistralis, ex deductis per Cenc. *de cens. qu.*67. *n.*14. *cum seq.* & plenè Salgad. qui hinc inde disputat quæstionem *in labyr. p.*2. *cap.* 13. *per tot.* ubi cæteri cumulantur.

Ista etiam opinione retenta, adhuc tamen ea recipienda est regulariter, & ubi contrarium non urgent conjecturæ, vel aliæ facti circumstantiæ ostendentes ementem, vel conducentem non habuisse animum gerendi negotium alienum, sed pro se ipso, ac proprio nomine, Tunc enim nominatio non dicitur nuda recognitio bonæ fidei, & declaratio veritatis ab initio præexistentis, in cujus terminis, & cum quo præsupposito procedunt dictæ authoritates pro secunda opinione deductæ, sed dicitur continere actum omninò voluntarium, & novum importantem alienationem ex nunc absq; retrotractione attendendam, ut per Anchar. *d. cons.*127. *nu.*1. *vers. sed plura concurrunt*, Mantic. *de tacit. lib.*4. *tit.*22. *nu.*10. Greg. *ead. dec.*227. Cenc. *d. q.*67. *n.*14. *vers. verum*, Salg. *d. c.*13. *n.*36. Et in specie nominationis factæ in parte ad appaltum susceptum cum Camera Apostolica sub hac eadem formula Rota Genuen. *dec.*14. *n.*49. *cum seqq.*

Et in his terminis versari suadebant plures conjecturæ, ac facti circumstantiæ, quæ non singulariter considerate, sed insimul unitæ cum regula, *ut singula quæ non prosunt, &c.* hujusmodi veritatem nimis claram reddere videbantur, Primo nempè quia nominatio prædicta facta non erat cum consensu Thesaurarii, & Conservatorum juxta formam conventionis, ut in specie ponderatur *in dictæ* Rotæ Januen. *decis.*14. *n.*49. Et licèt dici posset hujusmodi consensum verè requisitum esse, quoties procederetur per viam veræ, & formalis nominationis, per quam sublata pænitus de medio persona nominationis, ejusque obligatione extincta, contractus dicitur directè & immediatè ab initio substantiatus in persona nominata per solum organum nominantis tamquam nudum medium, seu instrumentum, quo casu interest locatoris nominationem fieri de ejus consensu, ne contingat loco idonei conductoris alterum minus idoneum, ac ab eo non volitum habere, itaut in effectu hujusmodi consensus percutiat jus, & interesse locatoris, non autem quid conductor agat in præjudicium ejus locatorum, ut explicando *dictam decisionem* Genuæ probare videtur Rota *decis.* 208. *num.*6. *& seqq. part.*4. *rec.* Nihilominus talem defectum considerabilem dicebam, non tamquam irritativum nominationis, ut considerari potest in jam dicto alio casu, sed tamquam conjecturam & indicium non sinceritatis actus, quia ex forma conventionis non conservata, malæ potius, quàm bonæ fidei præsumptio resultat.

Secundò corollariè, quia de natura nominationis est, ut ille, qui nominat, omninò se eximat ab obligatione erga locatorem, quæ tota transfundatur in nominatum, perinde ac si iste ab initio directè & immediatè contraxisset, ut ex Ancharano *d. cons.*127. & aliis habetur *d. dec.* Januen. 14. *n.*53. & per Rot. *d. dec.*208. *n.*6. *part.*4. *recent.* Salgad. *d. c.*13. *nu.*28. & 29. Et nihilominus in proposita facti specie nominantes adhuc remanebant in appaltu pro medietate, & pro altera neq; exemptionem obtinebant abj obligatione in toto, quinimò in capitulis inter nominantes, & nominatum insitis, expresse continebatur dictam obligationem durare debere, neque aliquo novatam censeri, unde impossibile dicebam hanc esse veram, & formalem nominationem productivam effectus, de quo erat quæstio.

Tertiò, quia stante dicta legis fictione, ut contractus censeatur ab initio directè immediatè initus per nominatum, iste dicitur conductor, atque ejus nomine actus ad conductorem spectantes explicari debent, ut per Salgad. *dict. cap.* 13. *num.* 31. & tamen in eisdem capitulis conventum fuit, bannimenta, apochas, aliosque actus per appaltatorem geri solitos curere debere sub solo nomine nominantium, competente solùm nominato negotii administratione, & complemento, quod clarè ostendit processum esse per viam novæ, & voluntariæ admissionis ad societatem, seu participationem, cum id repugnet formali nominationi, ut ponderatur *d. dec.* Januen. 14. *n.*57. *& seqq.*

Quartò quia nominatio debet esse pura, & simplex, non autem pactionata inter nominantem, & nominatum, quia si nominans consideratur nudum medium, seu organum, ejus persona non habetur in consideratione, ut ponderant Ancharan. *dicto cons.*127. *nu.*1. Dec. *consil.* 543. *num.*5. *cum seqq.* Rot. Januen. *dicta decis.* 14. *num.* 52. Undè cum in capitulis inter in istos initis multa adessent pacta reciproca, præsertim quod appaltus non posset vidi, quod unus pro alio teneatur, quod nomen appaltus vadat sub nomen unius, & non alterius, & econtra, quod administratio sit penes unum, & non alterum, quod unus teneatur facere cedulam bancariam de toto, & alii debeant habere certam provisionem, &c. hæc ad oculum ostendebant versari in veris terminis admissionis ad participationem, non autem nominationis.

Quintò quia cum appaltus susceptus esset usq; à die 6. Novembris, itaut præcesserint 55. dies antequam initiaret, & nominatus esset præsens in Urbe, illeque diligentissimus mercator, utiq; si partium intentio talis ab initio fuisset, cum ageretur de appaltu secum ferente multa emolumenta, & prærogativas, utique nominatus curasset nominationem statim sequi, ac pro appaltatore se gessisset, curando confici ab initio libros communes pro negotio, & tamen his neglectis usque ad

ad diem 11. Februarii, & sic per alios dies 24. & hoc tempore conventum est de novo libro, seu ut dicitur intavolatura facienda, ideoque manifestè liquere dicebam hanc esse novam & voluntariam conventionem absque dubio non producentem effectum controversum, ut clarè admittitur *in ead. dec.* 227. Gregorii, in qua residebat majus personæ nominatæ fundamentum.

Sextò quia in cedula bancaria facta per Monthionum nominatum sub die præcedenti 10. Februarii, ipse supponit nominantes appaltatores, in quorum gratiam profitetur facere cedulam ad annum tantum, reservata sibi libertate continuandi, necne in sequentibus, ac reportata relevatione indemnitatis, perinde ac si esset à negotio penitus extraneus, quod utique arguebat usque tempus appaltum non esse immediatè suum, ut contingeret, si ab initio pro eo susceptus esset.

Et his pro collusione & mala fide satis corroboranda addebatur immutatio status nominantium, qui sub hoc colorato, & specioso titulo nominationis fraudare voluerunt creditores, quorum mole gravati ad paucos dies detecti fuerunt.

Econverso autem pro nominationis veritate, & sinceritate nullum urgebat extrinsecum adminiculum, vel conjectura, sed totum fundamentum constituebatur in eo, quod appaltus susceptus esset pro se, & personis nominandis, quod nullius ponderis dicebam, cum hæc sit formula consueta appaltuum ad tollendam eam dubietatem alias de jure cadentem, an appaltatores vectigalium socios absque licentia & consensu locatoris assumere valeant, ut de eadem formula habetur *dicta decis.* Januen. 14. *num.* 24. *& dicta decis.* 208. *num.* 2. *par.*4. *recent.* atque in facto ostendebatur ita praticari ferè in omnibus appaltibus, præsertim in pluribus præcedentibus istiusmet vectigalis. Et ex his clarum videbatur jus creditorum; Sed ex prudentialibus magis quàm legalibus motivis, me etiam consulente, controversia cum honesta concordia finem habuit.

ANNOT. AD DISC. XXVI.

DE conductione facta pro persona nominanda, videantur ea quæ in materia emptionis pro persona nominanda in sua sede habentur.

ROMANA PARTICIPATIONIS
PRO SACCHETTIS, ET VALENTIBUS
CUM CAMERA APOSTOLICA.

Casus disputatus in Congreg. Camerali, sed non decisus, stante concordia.

Appaltator vectigalium, & jurium fisci, An possit sibi assumere socios, & participes, & quatenus assumat, An assumpti dicantur conductores, & socii appaltus, vel potius participes tantum utilium, & damnorum, Et quam actionem adversus hujusmodi admissos locator habeat.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Conductores appaltuum, vel jurium fiscalium an teneantur insolidum, & n.* 7.
3 *Fortius tenentur, si alii non sunt idonei.*
4 *Admissio ad appaltum, an importet illius societatem, vel solam participationem utilium.*
5 *Quando dicatur sola participatio, & de effectu.*
6 *Locatori adversus subconductorem non datur actio, nisi ad limites conventionis cum conductore.*
7 *Declaratur conclusio; de qua n.* 2. *de conductoribus appaltus in solidum contrahentibus.*

DISC. XXVII.

SUsceptis per Hadrianum Honoratum de anno 1642. ad novennium appaltibus Thesaurarium Marchiæ, & Urbini cum earumdem provinciarum salariis, & augmentis, pro se, & personis, vel sociis per ipsum quando cumque nominandis, vel admittendis, admisit ad participationem utilium & damnorum pro quibusdam ratis Sacchettum, & Valentem sub diversis pactis & capitulis inter eos initis, illis præsertim, quod administratio, ac totale gubernium appaltuum privativè spectare deberent ad Honoratum, sub cujus solo nomine currere deberent, perindè ac si dicta admissio facta non esset, unde cùm post aliquos annos dicti Honorati mors sequuta esset, Camerales putantes exindè difficiliorem sibi reddi consuetæ pensionis solutionem, pulsare cœperunt dictos Sacchettum, & Valentem, quos tanquam conductionis, seu appaltus socios insolidum prætendebant cogi posse ad solutionem, unde in forma potius extrajudiciali quàm contentiosa fuit assumpta disputatio super hujusmodi actionis competentia, quam Camerales prætendebant ex peculiari natura conductionis, seu appaltus vectigalium, ut contra omnes conductores actio insolidum fisco locatori competat ad pensionem ex theor. Angel. *in l.* 1. *ff. de loc. pub. fruen.* ubi loquendo de conductione vectigalium, & pedagiorum ait, quod si isti conductores communicant ista vectigalia, ut moris est, contra emptores agi potest ad solutionem pretii per Rempublicam, sequuntur Rebuff. *in Constit. Regni, tom.* 2. *tit. de mercat. art. glos. unica, nu.* 25. Gratian. *discept.* 542. *num.* 22. *in fine, & sequen.* Felic. *de Societate, cap.* 30. *n.* 30. Michalor. *de fratr. part.* 2. *cap.* 48. *nu.* 23. Bursat. *cons.* 190. *num.* 11. quod etiam dixit Imola *in l. licitator, §. socii vers. si autem, ff. de publicanis*, Ferret. *de gabellis, num.* 140. Ex ea ratione, quod quando societas contrahitur super negotiatione, quæ decernitur à publico, qualis est conductio vectigalium, omnes socii dicuntur rei debendi insolidum.

Quod certius procedere dicebant concurrente unius ex sociis inopia, seu deficientia, tunc enim de plano intrat actio insolidum contra superstitem idoneum, quamvis aliàs non nisi pro sua rata conveniendus esset, ut ex authoritate Bart. Baldi & aliorum *in auth. hoc ita, Cod. de duobus reis*, firmant Bertach. *de gabellis par.* 4. *quæst.* 14. *n.* 21. Rombegall. *in l. eamdem, num.* 213. *ff. de duobus reis*, Gratian. *dictæ discept.* 547. *n.* 24.

Et quod ista communicatio importet societatem clarè probari dicebat, ex eadem theor. Angeli, quam cæteri sequuntur congesti per Rot. Januen. *dec.* 14. *nu.* 24. *in fine cum seq.* Carleval. *de judic. to.* 2. *lib.* 1. *tit.* 3. *disp.* 19. *n.* 4. præsertim stante quod appaltus susceptus erat pro se, & aliis quandocumque nominandis, unde personæ nominatæ censentur socii & contrahentes ab initio, perinde ac si directè, & immediatè contraxissent, ex deductis per Rot. Januen. *d. disc.* 14. Salgad. *in labyr. par.* 2. *cap.* 13. *n.* 19. & 31. & alios de, quibus *disc. præced.*

Pro reis conventis scribens dicebam, adversus eas utpotè neque conductores, neq; socios reputandos, nullam penitùs neque pro ratis, ad quarum participationem admissi fuerant actionem directam, & immediatam Cameræ competere, sed solùm obliquam tamquam contra debitorem debitoris; postquam redditis per Honoratum ad formam conventionis rationibus suæ administrationis, & factis calculis compertum fuerit negotium fuisse in damno, ad cujus contributionem tantùm pro ratis concessis restricta erat eorum obligatio, & successivè competebat actio, quæ major esse non potest, quam oblatio ejus mater.

Hujus autem assumpti probatio pendebat à puncto, An admissio ad dictam participationem importaret necne veram societatem, seu ipsius appaltus communicationem, itaut omnes dicendi essent coappaltatores juxta sensum Angel. *loc. cit.* quo casu admittebam competentiam actionis directè, pro rata, solùmq; remanebat quæstio super competentia insolidum, Secus autem si non esset societas, vel ipsius appaltus communicatio, itaut ejus substantia in omnibus resideret, sed firmata remanente conductione, seu appaltu in ipso Honorato tantùm, importaret solam admissionem ad participationem utilium, & damnorum, cum tunc nullus dicatur intervenisse contractus, vel quasi inter locatorem, & hujusmodi admissos, qui cum eo contrahere noluerunt, neq; ad pensionis solutionem se obligare, ideoque sine voluntate, & obligatione dari non poterat actio, ut in his terminis ita distinguendo benè firmant Rot. Januen. *d. dec.* 14. *n.* 130. & per tot. Panzir. *consil.* 156. *num.* 3. Guttier. *lib.* 4. *practicarum quæst.* 59. *n.* 12. *cum seq.* Salgad. *in labyr. p.* 2. *cap.* 26. *nu.* 74. Rot. *dec.* 205. *n.* 3. *p.* 1. *rec.* & admittitur *dec.* 208. *p.* 4. & plenè apud Otthob. *dec.* 40. *repetit.* post Merlin. *de pignor. dec.* 99. & post Zacch. *de obligat. Camer. dec.* 264.

Quod autem processum esset, non per viam nominationis & formalis societatis, sed solum d. admissionis ad participationem cum quibusdam legibus, præter quas admissi noluerunt se obligare, in illa præsertim, ut nec ipsi aliquam actionem haberent ad lucrum, nec admittens aliquam actionem contra eos ratione damni, nisi in fine appaltus factis calculis negotii, lucrum, vel respectivè damnum detectum sit, clarè probari dicebam ex eadem conventione, per quam expresè

cavebatur, solum Honoratum esse debere Appaltatorem, & sub solo ejus nomine & administratione, absque eo quod admissi, nec in nomine, nec in administratione, vel prerogativis possent se ingerere, perindè, ac si nullatenus admissi essent, quod repugnat societati, seu nominationi, quæ facit nominatum principalem contrahentem, perindè, ac si principaliter, & directè contraxisset, ut ponderatur in allegatis authoritatibus, præsertim apud Otthob. *d. dec.* 40.

Itaut prædicti ita admissi, non solùm principales socii conductionis, sed imò neque subconductores dici possent, cum nullum jus conductionis, nullumq; usum, vel fruitionem rei conductæ haberent nec aliquod de tribus substantialibus requisitis concurreret; Et nihilominus ubi etiam dici posent subconductores, adhuc dicebam contra eos nullam competere actionem, nisi ad limites conventionis cum eorum authore, ut ad literam probat tex. *in l. solutum*, §. *solutam, ff. de pignorat. act.* & firmant DD. de quibus Cancer. *lib. 1. variar. cap. 14. post n. 3.* Rovit. *dec. 23. per tot.* Otthob. *d. dec.* 40. *n.* 50. alias 59. post Merlin. *de pignor.*

Hinc opus non erat assumere alteram inspectionem super actionis competentia contra quemlibet socium conductionis insolidum, dum cessabat ipsius societatis fundamentum; Verùm ubi etiam societas concurreret, dicebam quod quidquid sit de veritate hujus quæstionis in abstracto, in qua rectè Pereg. *in tract. de jur. fisci, lib. 6. tit. 5. n. 36.* dicit in puncto juris contrariam esse veriorem, ut non nisi pro virili teneatur per text. *in l. aufertur*, §. *finali, ff. de jur. fisci*, quod tamen difficile esset in foro contra fiscum obtinere, contraria tamen admissa, eam cum sensu etiam veritatis, procedere dicebam, ubi agitur de pluribus sociis & conductoribus, qui ab initio insimul & æquè principaliter quamvis absq clausula *insolidum* appaltum susceperint, itaut fiscus locator omnium tamquam sociorum negotii fidem sequutus sit; Secus autem ubi appaltus susceptus est per unum, vel plures, qui deinde in vim facultatis ad tollendam dubietatem juxta morem alios socios admiserint pro certis ratis tantùm, pro quibus, & non alias, & sub certis legibus isti contrahere, & se obligare voluerunt, quia tunc omninò verius est, eos non nisi ad limites conventionis teneri, cùm numquam obligatio ultra voluntatem, & consensum protrahi debeat, ut benè probat tex. *in l. 2.* §. *finali, ff. de administr. rerum ad Civitatem pertinentium*, ubi licèt fidejussores vectigalium teneantur insolidum, id cessare disponitur, ubi aliud expressum est, quod etiam probat text. *in l. fidejussores, 2.* §. *1. ff. de fidejussoribus*, ubi de fidejussoribus vectigalium, Et in terminis Guttier. *lib. 4. quæst. 59. num. 17. & seqq.* ubi benè explicat doctrinam Angel. *in d. l. 1. ff. de locis pub. fruen.* & Carleval. *de judiciis, d. tom. 2. lib. 1. tit. 3. disput. 11. n. 6.* neque ex parte Cameralium dabatur authoritas, quæ in his præcisis terminis, ac ita distinguendo contrarium diceret.

Quamvis autem præmissa rectè de jure procederent, atque talis videretur veritas, quod licèt isti non socii, neque conductores, sed nudi participes, non nisi ad limites conventionis teneri deberent, Attamen quia durum esse quandoque solet cum fisco contendere, rei conventi quamdam satis honestam & proficuam concordiam acceptarunt, suscipiendo in se omnes effectus appaltus.

ANNOT. AD DISC. XXVII.

De locatione, & conductione appaltuum, & quando quis dicatur socius, vel particeps, aliisque ad hanc materiam pertinentibus, videantur deducta *sub tit. de Regal.* ub occasione appaltum gabellarum, & dohanarum, vel salinarum, aliorumque jurium regalium magis de materia agitur, ut etiam advertitur supra, *disc.* 1.

ROMANA PERTINENTIÆ SATORUM PRO FRANCISCO GREGORIO CUM DUCE LANTES.

Casus discussus coram Consulibus Agriculturæ, & concordatus.

An seminatum per conductorem in agro conducto præter, vel contra formam conventionis, & in tempore quo seminare non licebat, cadat ad commodum locatoris, vel potius huic solùm competat actio ad interesse.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *De statuto agriculturæ respectu conductoris seminantis post finitam locationem.*
3 *Quid de jure communi.*
4 *De pacto quid in his terminis operetur.*
5 *Quando adversus seminantem competat solum actio ad damna, & interesse.*
6 *De differentia conductoris percipientis fructus ad se non spectantes, durante locatione, vel postea.*

DISC. XXVIII.

Conduxit Gregorius ad novennium à Lante quoddam casale, sub eo pacto inter cætera, ut in ultimo anno, terminando juxta casalium consuetudinem in fine mensis Septembris, illud incultum, & ut dicitur *Sodo* tenere, & relinquere teneretur, Cùm autem conductor in quadam parte bladas in ultimo anno seminasset, atque temporis ubertas magnam concessisset recollectam, Hinc pretendere cepit locator dictas bladas esse suas utpotè à non domino in alieno solo seminatas, dictamque prætensionem fundabat in tribus Rotæ decisionibus *in Portuen. afflictus prima Julii 1659. 27. Februarii, & 19. Junii 1651 coram Bichio*, quarum prima & ultima sunt *dec. 75. & 107. p. 11. rec.* in quibus punctualiter iste casus determinatur, ut scilicet fata & segetes ultimi anni, in quibus ex conventione prædium conservari debeat sodum & incultum, commodo locatoris cedat, quæ decisiones juxta currentem abusum, non distinguendo casus, ac diversas facti circumstantias, magnam faciebant impressionem, Addito etiam Statuto agriculturæ *cap. 77.* disponente, ut cultura, & quæcunque expensæ ad commodum locatoris remaneant absque eo conductor aliquam refectionem prætendere valeat.

Pro conductore scribens, cum sensu etiam veritatis, dicebam injustam videri prætensionem locatoris, qui aliud de jure prætendere non poterat, nisi quanti interesset pactum non esse servatum, atque distinguendo dispositionem statuti agriculturæ ab illa juris communis, Quatenus ad primam pertinet, illa percutit culturam, & expensas factas post finitam locationem, seu ea durante, quarum tamen effectus in tempus finitæ locationis protrahitur, ut esse solent segetes, expurgationes fossatorum, & similia, & de his agit statutum, ut ejus litera tam in rubrica quàm in nigro clarè probat, & admittitur *in d. Portuen. afflictus 19. Junii 1651.* §. *statuti vero, &c. dec. 170. p. 11.* quod extraneum est à præsenti controversia, dum culturæ effectus jam consumatus erat de tempore durantis locationis, quæ expirabat ultima die mensis Septemblis, & tamen bladæ recollectæ fuerant ante lapsum mensis Junii precedentis.

Quoverò ad dispositionem juris, ultra dictas decisiones Rotæ, allegabantur ex parte locatoris ad ejus intentionem fundandam authoritates Castrens. *in leg. & hæc distinctio*, §. *cum fundum, num. 4. in fine, ff. locati* Surd. *decis.* 131. *numer.* 6. Cyriac. *controv. 229. num.* 1. Marta *voto* 149. Barbat. *de divisione fructuum, par. 2. cap. 7. n. 9.* Joseph. Ludov. *dec. 62. in princip. & in fine.*

Attentis autem eisdem authoritatibus, aliud ex eis non resultare dicebam nisi competentiam actionis ad damna & interesse, non autem ad fructuum perceptionem. Castrens. enim dicit, quod conductor, qui in ultimo anno contra formam pacti seminavit totum fundum dicitur in culpa, sed non inde infert, ut fructus inde perceptus esse debeat locatoris, Quininò ex juribus, quæ allegat, de quibus infra, hujusmodi culpam considerat pro sola obligatione ad interesse, de qua clarè sentiunt Marta, & Barbat. benè retorquendi, Surd. verò, & Cyriac. sunt simplices relatores Castrens. itaut alia non remaneret authoritas nisi illa Josephi Ludov. asserentis ita sententiasse pro locatore, circa quam dicebam, quod nisi hujusmodi determinationis fundamenta ostendantur, illa judicanda non erat considerabilis, cùm non agerentur de decisione alicujus Senatus primarii, sed de judicio unius privati Doctoris de partibus in parva Civitate judicantis, Et nihilominus dicit ipse sententiasse ad favorem locatoris, non explicando, An sententia fuerit super pertinentia fructuum, vel super dampis & interesse.

Decisiones autem Rotæ *in d. Portuen.* ultra quod communi omnium sensu vitæ fuerunt in Curia exorbitantes nimisq; rigorosæ; fundantur in pacto expresso, ut quicquid ultimo anno seminatum esset, cederet commodo locatoris, atque illius casus disputatio restringebatur ad punctum, An talis conventio dici posset pœnalis, & num æquitas canonica non per-

permittes exigi pœnas conventionales, nisi ad limites interesse procederet stante juramento, & aliis circumstantiis inducentibus hujus regulæ limitationem, ut latius de ista conclusione, his decisionibus allegatis, habetur *in Romana locationis venæ ferri, sub tit. de Regalib. disc.* 127.

Cessantibus autem authoritatibus, atque discurrendo, (ut Doctorem decet) juxta legum dispositiones, vel rationes, ac principia, hujus quæstionis decisio tota deriyat ex dispositione text. *in l. & hæc distinctio*, §. *cum fundum, ff. locati*, cum quo pertranseunt Castr. & cæteri superius allegati, & quotquot deduci possunt, Qui textus clarè decidere videtur aliud non competere nisi actionem ad interesse; Casus enim illius est, quod cum duo fundum communem possiderent, & convenissent, ut alternis annis certo pretio fundum conductum haberent, si unus ex eis, cum annus conductionis expirare deberet, consultò quid egerit, quod fructus anni sequentis corrumpat, decidit J. C. alteri, qui erat respectivè locator & conductor, competere actionem locati, & conducti, quæ non influit ad dominum fructuum, sed ad damna, & interesse, ut explicat idem text. verb. *damnum*, & verbo *servaverint*, ubi *glos.*

Quod omnium melius explicat Jas. *in l. si quis nec causam*, §. *res pignori, n. 2. ff. locati*, ubi observat, quod si conductor percipit fructus postquam conductio finita erat, sive illa durante percipit eos immaturos, qui in tempore futuro maturare & percipi debebant, illi à domino ducuntur, sed si eos percipit durante conductione, ita tamen agendo, quod ob illorum perceptionem terra ex fructetur, seu aliàs fructibus annorum sequentium præjudicetur, tunc tenetur ad interesse, quam authoritatem gravis Doctoris loquentis in lecturis, in quibus authoritas est major, observabam decidere casum in puncto.

Ponderando etiam rationem, quod scilicet quando conductor utrumque actum sementationis, & recollectionis fecit, utpotè conductione durante, justo titulo rem possidebat, dictosque actus fecit in re, cujus usum habebat, ideoque dici non poterat, quod seminasset in alieno, solumq; reis poterat imputari, quod usum rei conductæ alteravit, quæ alteratio præter usum consuetum, vel legem conventionis aliam actionem de jure non producit nisi illam ad damna, & interesse, quanti scilicet interest usum alteratum esse; Atque juris regula, ut scienter plantatum, vel ædificatum in alieno cedat solo, & de qua in allegata Portuen. afflictus, fundatur in præsumpta donatione ædificantis, vel plantatoris, quæ præsumptio contraria probatione, vel fortiori præsumptione tollitur, ut aliis allegatis Menoch. *lib. 3. præsumpt. 33. in princ.* unde cùm expressa haberetur conductoris voluntas non donandi, sed seminandi tamquam in suo, & colligendi ad proprium commodum & utilitatem, nullatenus dicta juris regula intrare poterat.

Demum iniquum & irrationabile videri dicebam, ut locator eodem tempore consequi debeat rei locatæ pensionem, & illius fructuum, quoties ille remanet pretio æstimabilis, & locatori proficuus, itaut ejusdem rei duplicatam utilitatem, seu fructum perciperet, ut advertit Bart. *in sua q. 20.* aliàs *qu. 2. post secundum lib. consil. vers. undecimo quia, &c.* juxta tamen distinctionem, quæ in hoc proposito habetur *in dicta Romana locationis venæ ferri, sub tit. de Regalibus, disc.* 117. Cùm enim pro hoc ultimo anno locator integram conventam pensionem perciperet, non videbatur quomodo percipere deberet etiam fructum, quem si *ipse* possedisset, non fuisset perceptuus, & cujus intuitu pensio per conductorem solvitur, unde semper firmum esse dicebam aliud prætendi non posse, nisi id quod peritorum judicio judicabatur interesse ob impedimentum futuræ culturæ ex hujusmodi sementatione forsan resultante; Ponderando etiam, quod verabamur in fructu industriali, cujus futura perceptio speciem aleæ continere videtur, cum notabiles expensas facere oporteat pro eo assequendo, quandoque ob sterilitatem inanes cum ingenti jactura coloni. Ideoque iniquum, atque utrique juri naturali & scripto contrarium dicebam, ut locator sentire deberet beneficium ubertatis, qui sterilitatis maleficium sentire non debuisset; Causa tractabatur coram consulibus agriculturæ, seu eorum nomine coram docto Prælato Consultore, quo juxta præmissa ad favorem conductoris inclinabat, unde vigentibus etiam inter partes aliis controversiis super partitis dati, & accepti, non expectata determinatione deventum est inter eas ad concordiam. Et de non exigendo, nisi id quod locatoris interest ex indebita sementatione in casali non obstante pacto quomodocumque in verbis palliato, est bona, & punctualis *dec.* 809. Seraphini.

ANNOT. AD DISC. XXVIII. & XXIX.

Super contentis in his discursibus, an scilicet seminatum in fundo pro tempore extra locationem, cedat domino, & quid veniat sub locatione rei, alia non suppetit occasio.

ROMANA LOCATIONIS DOMUS PRO GALERATIS. CUM LEONIIS.

Casus determinatus per A. C. pro Galeratis.

Sub locatione domus, An veniant illius partes exteriores, Et an eas ad diversos usus quam habitationis inquilinus sublocare possit, vel potius usus & utilitas partium exteriorum pertineant ad locatorem.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Distinctio, cum qua quæstio deciditur.*
3 *Quando dicatur locata tota domus etiam in partibus exterioribus, vel solum usus partis interioris.*
4 *Pretii quantitas probat partium voluntatem.*
5 *Conductori per locatorem prohiberi potest rei conductæ usus novus & insolitus.*
6 *Locator prohibere potest illum situm, per quem locationi aliarum partium domus præjudicetur.*

DISC. XXIX.

Locarunt Galerati Leonio reorum conventorum patri quamdam apothecam ad usum aromatariæ cum pluribus superioribus mansionibus ad usum habitationis, aliquibus aliis mansionibus ad eorumdem locatorum usum in eadem domo reservatis sub annua pensione scut. 90. Cumque obsitus aptitudinem, & commoditatem, quidam Janio in ejusdem apothecæ parte exteriori macellum exercere vellet, pro quo solus usus cujusdam muri lateralis sufficiebat, illius concessionem à conductore obtinuit pro annua pensione sc. 50. locatores autem interpellarunt conductorem, quod hujus macelli utilitas ad ipsos, non autem ad eum spectaret, Atque exinde introducta de super lite cor. A. C.

Dicebant conductoris Interim defuncti hæredes, domum eorum authori locatam fuisse, cum omnibus ejus usibus, juribus, & pertinentiis, ideoque nihil prohibere, quin omnibus ejus partibus, sive interioribus, sive exterioribus uti possent, atque cum eorum industria locatione durante suam conditionem facere meliorem, cum locatori sufficere deberet conventam, & consuetam pensionem obtinere, neque ex hujusmodi usu damnum inferri, pro quo cavere prompti erant, cum enim ante locationem ipse locator hujusmodi fructum non perciperet, nullum allegare poterat proprium interesse, quia nil conductoris industria de locatoris utilitate minuebat, atque prætensio non videbatur ab aliqua probabilitate aliena.

Pro locatoribus autem scribens, cum sensu etiam veritatis, & cum quo processit quoque judex, dicebam injustam esse istorum prætensionem respectu pensionum ex dicto macello perceptarum ante interpellationem, quando conductor bona fide credidit hujusmodi utilitatem utpotè ex ejus industria, & diligentia provenientem esse suam, cum ad effectum obtinendi excusationem à restitutione fructuum perceptorum ex re aliena non extantium sufficiat bona fides, quinimò etiam media; itaut absit mala fides positiva, ex coposè deductis per Merlin. *dec. 663.* alias *dec. 3. p. 7. rec.* & in aliis frequenter.

Justam verò eorum petitionem dicebam à die interpellationis, per quam conductor in mala fide constitutus fuit, quoniam quidquid sit, an locata domo ad usum habitationis, vel alterius exercitii concernentis usum partis interioris veniant etiam usus partium exteriorum, Ista difficultas intrare posset, quoties ageretur de locatione totius domus concessæ tamquam unum & idem corpus integrale, itaut locator pro eo tempore conductorem in universum ejus jus, & locum posuisse, seu subrogasse dicatur; Secus autem ubi locatio est de aliquibus membris, seu partibus, quia tunc illarum tantum usus in contractum deductus videtur, firmo remanente jure universali penès locatorem, qui aliquas stantias superiores, ac etiam inferiores sibi reservaverat, partim pro ejus habitatione, & partim aliis locando, quod clarè ostendebat

debat non nisi ad certum usum apothecæ, & habitationis locationem factam esse, & cum hac distinctione dicebam istum casum in jure forsan non determinatum decidendum esse, Assistente præsertim observantia, quæ semper in ambiguis tamquam optima interpres attendenda est, quoniam in illa solum stillicidiorum parte, quæ respicit hujusmodi apothecarum ingressum, seu areolam, facultas admittendi aliarum rerum, & mercium venditores sub certa recognitione videtur esse ipsius conductoris, cujus commodior aditus, vel rei conductæ usus quodammodo impediri dicitur, itaut juridicè possit locatorem prohibere, ne aliis id concederet, consequenter videtur suæ incommoditatis pretium, nisi aliud in locatione conventum sit; Secus autem in aliis partibus posterioribus, vel lateralibus, in quibus inquilini usus nullum recipit impedimentum, neque incommoditatem, quia illæ partes exteriores, utpotè in contractu omissæ, remanere dicuntur sub dominio, & dispositione locatoris.

Nisi quantitas pensionis ostenderet istas etiam partes in
4 contractum deductas esse, quia nempè spectato solo usu habitationis, & partis interioris excessiva & incongrua esset conventa pensio ad justitiam cum emolumentis partium exteriorum reducibilis, vel econtrà, quoniam ex pretii quantitate satis efficax præsumptio, seu declaratio resultat voluntatis partium in contrahendo, & quidnam in contractum deductum sit, Alex. *cons.26.lib.4.* Surd. *cons.13.n.37.* Menoch. *lib.3. præsumpt.73.* Gregor. *dec.126. nu.9.* Burat. *dec.471.nu.4. & 697.num.5.* Quod argumentum in præsenti facti specie dictam veritatem convincebat, quia pensio scut. 90. proportionata membris locatis, ac etiam consueta, priusquam dictum macellum introduceretur, itaut cedente istius pensione ad commodum conductoris, iste pro nimis injusta & exigua pensione domum haberet.

Ponderando etiam, quod hujusmodi macelli usus est extra illum usum, ad quem res conducta est, quem propterea conductor nec per sespsum habere potest, neque aliis concedere, ad text. *in l. Ade, & l. nemo prohibetur, C. locati, ubi glos. & scribentes communiter*; Ac etiam quia continua concussio propè murum resultans ex divisione carnium in frusta, aliquod præjudicium nunc insensibile, sed longo temporis spatio notabile causabat ipsius domus substantiæ, cujus deteriorationis pretium potius erat dicta pensio, quam solutio usus salva rei substantia; Atque conductori suam inductriam exageranti sufficere dicebam pro illius condigna renumeratione, & præmio illas plurium annorum pensiones, quas ante interpellationem perceperat: Et hanc dicebam, mihi videri veritatem, qualis etiam judici visa fuit, & quamvis ex parte conductorum appellatum fuisset, incerta tamen est appellationis prosecutio.

5 Consimilem tractavi controversiam coram Locumtenente Vicarii in alia *Romana pro Barone Mantica*, cùm aliquibus inquilinis apothecarum, aliarum partium inferiorum suæ domus introducentibus sub stillicidio in parte tamen anteriori, & propè earumdem apothecarum ingressum quosdam olerum venditores, quos prohiberi posse dicebam, non quidem ex ponderatis in casu præcedenti, quæ potius conductoribus assistebant, dum agebatur de usu stillicidii seu areolæ partis anterioris & respicientis apothecarum ingressum, & usum, sed ex introductione novi usus, ad quem ille locus destinatus non erat, *ad notat. in d. l. Ade, & l. non prohibetur, C. locati*, cum ita locatori dupliciter præjudicaretur, Primo nempè ex continua aquarum projectione super olera, ex qua domus fundamenta ob nimiam humiditatem marcescere poterant, Et secundò, quia ex hujusmodi nova introductione tollebatur aviamentum alteri ejusdem domus
6 inquilino in proxima apotheca eamdem artem exercenti; Aviamentum enim, seu commoditas itus, in quo unus tantum absque proximo emulo certam artem exerceat, vel merces vendat, dicitur pretio æstimabile, & rectè cadit sub contractu locationis, & conductionis, ut sæpius deductum habetur *sub tit. de usuris* occasione probandi pro hujusmodi apothecarum pretio debitos esse fructus recompensativos ad terminos text. *in l. curabit, C. de action. empti*, unde talis inquilinus non posset tantam pensionem ut prius solvere, quod propterea erat verum alterare dictarum apothecarum usum ad diversas artes ita studiosè à locatore distributum, ne unus alteri impedimentum præstaret, ac propterea singulis pro suis usibus majorem pensionem solvere possent, & hanc dicebam videri veritatem, juxta quam etiam judicatum fuit.

ROMANA OFFICII
PRO JOANNE MARIA ANTONETTO, CUM HÆREDIBUS JOANNIS SILVESTRINI.

Casus benevolè examinatus, & per concordiam sopitus.

Possidens cum alio rem communem, & socii portionem ad certum determinatum tempus conducens, An finito tempore, & in possessione, ac usu perseverans censeatur reconduxisse, itaut intret dispositio *in l. Item quæritur, §. qui impleto, ff. locati.*

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Referuntur dissidentes opiniones.*
3 *De rationibus unius, vel alterius opinionis.*
4 *Quæstio decidenda ex circumstantiis facti.*
5 *De socio habitante domum communem an teneatur ad pensionem pro portione consocii.*

DISC. XXX.

CUm Antonettus, & Silvestrinus pro communi possi- 1
derent unum ex Officiis Notariorum Capitolii, primus conduxit à secundo ejus portionem pro certa conventa mercede, ad sexennium, quo elapso, ac mortuo interim Silvestrino, Antonettus Officii exercitium ut antea continuavit, aliquas pecuniarum summas in dies, vel tempora dicti consocii heredibus solvendo in computum absque expressione causæ, in quam solutio fieret; Post plurium autem annorum decursum in solidatione computorum prætendentibus dictis hæredibus sibi debitas esse pensiones ad summam ab initio conventam, Econverso autem prætendente Antonetto ex tempore finiti sexennii tamquam ex cessato titulo locationis ipsum continuasse Officii exercitium, & possessionem jure domini, & socii, qui rem communem totam, & insolidum pro ejus portione possidere dicitur, cum sola obligatione consocio reddendi rationem de emolumentis ex ejus portione per ipsum perceptis, orta proinde inter partes desuper controversia.

Ex parte Antonetti de jure interrogatus, respondi punctum videri brocardicum, & compositione dignum; Tractant enim in individuo DD. hujusmodi quæstionem, An
2 scilicet habens rem cum altero communem, & socii portionem ad certum tempus conducens, censeatur finito tempore ex continuato rei usu reconduxisse, atque inter se discordant; Siquidem Petrus de Ubaldis *in tract. de fratribus, p.5.q.9.n.11.* tenet pro reconductione, eumque sequuntur Alciat. *de præsumpt. reg. 3. præsumpt.17. n.2.* Menoch. *lib.3. præsump.85. n.15.* Ronchegal. *in l. 9. de duobus reis in principio, num.127.* Mantic. *de tacit. lib.5. tit.15. n.34.* Contrarium verò tenent Soccin. *in l. servi electione, §.1. n.3. ff. de legat.1.* Ripa *in l. quominus, n.141. ff. de fluminibus*, Ancharan. Reggien. *quæst. familiar.28.n.2. lib.2.* Corn. *cons.222.n.2. & 4. vol.2.* Gomez. *var. resol. tit. de contractibus, cap.3.n.14.* Carocc. *de locato tit. de re communi, n.49. fol. in meis 140. & tit. de re locat. qu.33. declarat.3 fol.157.* licèt iste Doctor pro neutra partium authoritatem facere videatur, ham *q.18. fol.53.* variat, dictamque Soccini opinionem nervosè, & ex professo substinet, Granut. *theoromate 2.n.2.*

Istarum opinionum diversitas pendet à diversitate rationis, in qua reconductionis præsumptio fundetur, qui enim tenent ideò ex continuatione reconductionem inductam censeri, ut excludatur delictum, quod aliàs conductor committeret perseverando in possessione rei alienæ sine titulo, benè impugnant opinionem Petri de Ubaldeis, hujusmodi ratione retenta omni carente fundamento, quoniam socius perse-
3 verando in possessione totius non dicitur esse in delicto, dum totam rem tamquam dominus pro sua portione possidere dicitur; Ubi autem reconductionis ratio consisteret in continuata voluntate perseverandi in eodem contractu, donec una partium contrarium declaraverit, & tunc verior remaneret dicta de Ubaldis opinio, de cujus majoris probabilitate mihi respondendum videbatur, quia ex communi usu hæc secunda, & non prima videtur congrua reconductionis ratio; Atque hanc opinionem mihi magis placere dicebam, quamvis contraria Soccini majores sequaces haberet.

In judicando tamen dicebam spectandas esse facti circumstantias, ex quibus animum partium desumendo decisio pendeat, quibus circumstantiis in hac facti specie pensatis, quando

quando viveret idem Silvestrinus, pro Antonetto in reconductionis exclusionem probabilius respondendum fore dicebam ex diseretiva contenta in receptis pecuniarum ab ipso solutarum, quia durante sexennio dicitur eas recipi pro affictibus, eo autem finito dicitur recipi ad computum ejus, quod debetur, nulla afflictuum facta mentione.

Verum difficultatem non levem mihi inferebat mutatio personarum, ex qua hujusmodi discretiva resultabat, cum hæredes, in quibus regulariter de jure præsumitur ignorantia, de his non conscii, cum probabilitate receptas fecerint
4 causam generalem quodcumque eorum præjudicium præservantem, unde potius aliqua culpa considerabatur in conductore superveniente, qui de his omnibus informatus debebat heredes ignaros certiores reddere, ejusque voluntatem non continuandi denunciare, unde non videbatur ab aliqua mala fide alienus, quasi quod rei eventum attendere voluerit, ut bonus nempè ejus commodo cederet, malus verò consocii damno. Ac etiam quia si voluntatem dictis hæredibus ignaris denunciasset, isti curassent, ipsius fidem non sequendo, alium in exercitio suę portionis deputare, seu alias diligentias pro emolumentorum certitudine adhibere, unde requirenti pro mea consuetudine respondi non levem contra eum habere difficultatem, proindeque consului concordiam exinde sequutam,

Consimilem quoque disputavi controversiam in Rota coram Bevilaqua pro Comite Marescotto cum Laurentia de Bontempis; Cùm enim Comes ad majorem ejus familię commoditatem quamdam domum propriæ contiguam conduxisset ad certum tempus, quo durante quartam illius partem ab uno ex condominis emptionis titulo acquisivisset, ac finito tempore, factaque disdicta, ejusdem domus usum conti-
5 nuasset, hinc prætendebat ad nullam pensionem pro dictis aliis tribus ex quatuor partibus teneri, non quidem ex contractu conductionis, dum ejus tempus cessaverat, neque ex alio reconductionis stante disdicta, & contraria animi declaratione, minusque ex habitatione, & usu, cujus ratione intrat saltem conductio sine causa ex iis, quæ habentur suprà, *in Romana locat. fœnilis, disc.16.* dum ipse tamquam socius totam rem pro ejus portione licitè pro indiviso possidere potuit, sibique imputet consocius, cum etiam non possederit, vel ad divisionem non provocaverit, quatenus esset dividua, vel ubi esset individua ad locandum consocium non coegerit, ex deductis per Mohed. *d.dec.13. de locato*, Franch. *& addcn. dec.160.* Surd. *dec.260.n.20.*

Contrarium tamen judicatum fuit, atque resolutio mihi justa visa est, quamvis contra clientem, non quidem ex puncto juris, sed ex facto, stante dicti Comitis qualitate non permittente simplici mulieri, ut cum ipso ejusque familia pro communi habitare deberet; Et licèt rigorosè eidem mulieri imputari posset, cur ad locandum non coegerit, attamen in concursu istius contendentis de damno, ac alterius contendentis de lucro muliebris sexus simplicitati, pro quàm potentis & adeò qualificati viri rigori indulgendum, ac deferendum erat, maximè quia ex precedenti conductione factum ostendebat totius domus usum conductori necessarium esse.

ANNOTAT. AD DISC. XXX. cum duob. & seqq.

DE gestis per unum ex consortibus in locatione rei communis videantur ea, quæ habentur infra, *disc.56.*

ROMANA DE ROSEMINO.
PRO BARTHOLOMÆO ROSEMINO.

Casus discussus coram A.C. & incertus exitus forsan concordatus.

An inquilinus, qui domum communem à duobus sociis conduxit, liberationem obtineat ab uno ex eis, qui clavium restitutionem recepit, eumque à conductione liberavit.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Socius dicitur dominus totius rei pro ejus quota, & totam rem communem locare potest.*
3 *Socius dicitur habere mandatum à consocio, & de effectibus inde resultantibus.*
4 *Quid accedente mala fide.*

DISC. XXXI.

CUm Roseminus conductor domus, quæ Joannis Pauli, 1
& Antonii fratrum communis erat, claves cum sequuta liberatione à conductione restituisset Joanni Paulo, qui eam alteri locavit, Antonius ob novi inquilini insufficientiam dictum priorem molestare cœpit sub prætextu adhuc durantis conductionis, sed injustam dixi molestiam, quia socius dicitur totius rei communis dominus pro ejus portione ad tex. *in l. in re communi, ff. de servitutibus urbanorum prædiorum, l. servi electione, §. labeo, ubi glos. ff. de legatis primo*, 2
ideòque totam domum locare posse, & consocium teneri habere ratum illius factum, firmant Bart. *in l. & hæc distinctio, §. cum fundum, n.1. ff. locati.* Castrens. *cons.395. ante n.1. lib.2.* & cæteri penè deducti per Surd. *cons.43.* Rota *dec.543. nu.2. & 692. num.3. in fine, par.1. rec.* Michalor. *de fratribus, p.3. c.36.* & est certa propositio, quoties agitur de domo conductitia, cum sola controversia sit, ubi unus ex eis vult locare, alter verò habitare, ut constat ex Surd. & Michalor. *ubi suprà*, sed isto casu cessante res procedit de plano, quia socius dicitur habere à consocio in re communi liberum mandatum, 3
unde unus alterum obligare potest; sive uni eorum per communem debitorem benè solvitur ex deductis per Gregorium *dec.302. n.1.* Duran. *dec.416. n.2. dec.545. part.4. rec. tom.2. nu.5.* Adden. ad Burat. *dec.810.* Atque unus potest prorogare terminum ex pacto præfixum ad redimendum, ex ea ratione, quia est dominus à condomino mandatum habens, *ut dec.64. par.4. rec. tom.2.* Unde sicut locare, & contrahere potuit, ita distrahere, & priorem inquilinum liberare, ut alteri locaret. Solumque difficultatem cadere posse dicebam, ubi constaret de mala fide, & collusione, ex iis, quæ in jure 4
habentur in habente mandatum ad exigendum, ut non possit accepilare, seu aliàs cum sola confessata solutione liberare, quod neque in socio habente à jure magis amplum mandatum, ita de plano admittendum est, quoties ex rei communis portione rectè potest consocio esse consultum, itaut non versemur in casu subsidii; Sed non fuit opus hujusmodi quæstionem assumere, dum nulla in facto ex parte actoris dabatur probatio saltem præsumptiva malæ fidei, & collusionis in dubio non præsumendæ, & ita credo judicatum, vel concordatum.

PLACENTINA PECUNIARIA
PRO HORATIO LUSARDO CUM ILLIS DE PRATO.

Casus decisus per Rotam pro Lusardo.

An conductor sublocans rem conductã de consensu locatorum, vel saltem unius ex eis, eam pro communi possidentium, consequatur liberationem, itaut subconductor fiat conductor principalis.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Rota non attendit res judicatas aliorum Tribunalium, nisi justitia de earum justitia.*
3 *Subconductor ex quibus fiat principalis conductor cum prioris conductoris liberatione.*
4 *Novatio hodie non inducitur, nisi dicatur.*
5 *Declaratur conclusio cum distinctione.*
6 *Ex incompatibilitate inducitur novatio, quamvis non dicatur.*
7 *Quando dicatur inducta, nec ne novatio in locatione, & conductione.*
8 *Socius habere dicitur mandatum à consocio, ideoque gesta per unum alteri præjudicant.*

DISC. XXXII.

CONduxit Lusardus de anno 1625. à fratribus de Prato 1
quandam eorum tenutam communem ad decennium, sed de anno sequenti illam sublocavit fratribus de Ferrariis, de consensu locatorum, vel aliquorum ex eis, qui exinde per plures actus dictos de Ferrariis in conductores agnoverunt, illos tales pluries denominando, ac pensiones ab eis recipiendo absque eo quod plurium annorum spatio aliquem actum gererent cum Lusardo tamquam conductore, neque eum in talem agnoscerent; Cùmque ob Ferrariorum deficientiam aliqua notabilis residualis summa pensionum decursarum debenda remaneret, pro ea recuperanda dicti de